Informiranost malih i srednjih poduzeća u Splitsko-dalmatinskoj županiji o mogućnostima financiranja sredstvima iz Europskih fondova

Udovičić, Martina

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:001742

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-20**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

Informiranost malih i srednjih poduzeća u Splitsko-dalmatinskoj županiji o mogućnostima financiranja sredstvima iz Europskih fondova

Mentor:

doc.dr.sc. Josip Visković

Studentica:

Martina Udovičić, univ.bacc.oec

Split, siječanj 2016.

Sadržaj

1. UVOD 4

1.1. Problem istraživanja 4

1.2. Predmet istraživanja 7

1.3. Istraživačke hipoteze 8

1.4. Ciljevi istraživanja 8

1.5. Metode istraživanja 9

1.6. Doprinos istraživanja 9

1.7. Struktura diplomskog rada 9

2. MALA I SREDNJA PODUZEĆA 11

2.1. Pojam MSP-a i kriteriji za određivanje MSP-a 11

2.2. MSP u Hrvatskoj 13

2.3. Izvori financiranja MSP-a u Hrvatskoj 20

2.4. Malo i srednje gospodarstvo na području Splitsko-dalmatinske županije 26

3. EUROPSKI FONDOVI I PROGRAMI EU 33

3.1. Pojam europskih fondova 33

3.2. Europski strukturni i investicijski fondovi 35

3.3. Programi Europske unije 41

3.3.1. Horizon 2020 (Obzor) 41

3.3.2. COSME 43

3.4. Postupak od ideje od realizacije 47

3.5. Primjeri uspješnih projekata zemalja članica EU 54

4. REZULTATI EMPIRIJSKOG ISTRAŽIVANJA O INFORMIRANOSTI MALIH I SREDNJIH PODUZETNIKA 58

4.1. Karakteristike poduzeća u uzorku 58

4.2. Hipoteze 66

5. ZAKLJUČAK 74

LITERATURA 76

POPIS TABLICA: 80

POPIS SLIKA: 81

POPIS GRAFIČKIH PRIKAZA: 82
SAŽETAK: 83

1. UVOD

1.1. Problem istraživanja

„Mikro, mala i srednje velika poduzeća (MSP) pokretači su europske ekonomije. Ona su ključni izvor zaposlenja, stvaraju poduzetnički duh i inovacije u EU i zbog toga su nužna za njegovanje konkurentnosti i održavanje zaposlenosti.“U Europskoj uniji mikro, mala i srednje velika poduzeća čine čak 99% svih poduzeća i osiguravaju oko 75 milijuna radnih mjesta. Ipak oni najčešće imaju problema u prikupljanju sredstava za financiranje posebno na početku poslovanja, te su zbog toga jedan od prioriteta Europske komisije za ekonomski rast.[1]

Malo i srednje gospodarstvo čine subjekti koji samostalno i trajno obavljaju dopuštene djelatnosti radi ostvarivanja dobiti i dohotka na tržištu. Jasna definicija malog i srednjeg poduzeća je važna kako bi se napravedan način mogle odrediti kategorije i odrediti vrstefinancijskih potpora na koje imaju pravo. Europska komisija ima tri glavna kriterija za određivanje MSP-a, a to su broj zaposlenika, godišnji promet i godišnja bilanca. Od ova tri kriterija barem dva moraju biti zadovoljena kako bi se mogla dodijeliti određena MSP kategorija.U tablici u nastavku je prikazano koje kriterije je potrebno zadovoljiti da bi poduzeće bilo okarakterizirano kao srednje, malo ili mikro.

Tablica 1. Kriteriji za definiranje poduzeća (MSP)

Kategorija poduzeća	Broj zaposlenih	Godišnji promet	Godišnja bilanca
Srednje	< 250	50 milijuna eura	43 milijuna eura
Malo	< 50	10 milijuna eura	10 milijuna eura
Mikro	< 10	2 milijuna eura	2 milijuna eura

Izvor: HGK, Vodič za definiciju malog i srednjeg poduzetništva u natječajima za dodjelu sredstava iz EU fondova

[1] Europska komisija (2015.): Enterprise andindustrypublications-Nova definicija MSP-a, [Internet], raspoloživo na: http://www.minpo.hr/UserDocsImages/IZRACUN%20MSP.pdf[5.4.2015.]

Osim ova tri kriterija za određivanje veličine poduzeća potrebno je zadovoljiti još jedan uvjet, a to je povezanost između dva ili više poduzeća. Postoje tri kategorije poduzeća: autonomna, partnerska i vezana.Većina poduzeća u Europskoj uniji je autonomno što znači da je poduzeće u potpunosti neovisno ili je partnerski povezano s jednom ili više tvrtki s tim da partnerski udio jednog ili više poduzeća ne smije prelaziti 25% ukupnog udjela poduzeća. Partnersko poduzeće je svako poduzeće koje ima udjele u poduzeću koje ostvaruje poticaj ili u kojem to poduzeće ima udjele u kapitalu veće od 25%, a manje od 50%. Povezano poduzeće je svako poduzeće koje ima udjele u poduzeću koje ostvaruje poticaj ili u kojem to poduzeće ima udjele veće od 50%.[2]

Važnost mikro, malih i srednjih poduzeća (SME) u RH se može potkrijepiti njihovom participacijom u broju poduzeća, broju zaposlenih, ukupnom prihodu i dobiti nakon oporezivanja. Mala i srednja poduzeća čine 99,4% ukupnih poduzeća u RH. Unatoč njihovoj važnosti za gospodarstvo srednja, a posebno mala poduzeća, teško dolaze do potrebnih financijskih sredstava. Praksa pokazuje da je glavni problem financiranja malog poduzeća nesposobnost pravodobnog plaćanja dospjelih obveza. Taj se fenomen ispovljava kao nedostatak novčanih sredstava na žiroračunu, kojima bi se platile obveze.Stoga je najveći problem u stvaranju malih i srednjih poduzeća zasigurno posjedovanje ili osiguravanje kapitala u dovoljnoj količini koja je potrebna za samo pokretanje i stvaranje poduzeća. To je i najveći problem pri samom osnivanju poduzeća iz razloga što ukoliko poduzetnik sam nemadovoljnu količinu kapitalamora se obratiti drugim izvorima financiranja.Mala poduzeća se većinom financiraju iz vlastitih izvora, nakon toga slijede bankarski krediti, leasing i zajmovi dobavljača, dok srednje velika poduzeća imaju najveći udio tuđeg financiranja.

Prema istraživanju Deutsche Bank iz 2014. godine veliki problem u pristupu financijskim sredstvima malim i srednjim poduzećima predstavlja njihov način poslovanja koji često nije javno dostupan i transparentan kao u velikih poduzeća, što značajno ograničava njihov pristup tradicionalnom tržištu kapitala. Mala poduzeća se ne mogu financirati direktno od investitora izdavanjem vrijednosnih papira, dok srednje velika poduzeća imaju jedva 1% udjela u financiranju vrijednosnim papirima. Zbog toga su mala i srednja poduzeća jako ovisna o

[2]Kagor d.o.o., poslovno savjetovanje (2014.): Poticaji, potpore, EU fondovi-vodič za poduzetnike, [Internet], raspoloživo na: [http://www.kagor.hr/hr/usluge/eu-fondovi-i-bespovratna-sredstva/] [9.4.2015.]

bankarskim kreditima i vrlo osjetljiva na promjene na kreditnom tržištu. Istraživanje provedeno u Velikoj Britaniji 2004. godine, kao jedan od problema s kojim se susreću MSP navode nedostatak financijskog znanja i vještina poduzetnika potrebnog za izradu poslovnog plana koji se prezentira banci za odobravanje kredita. Također, vlasnici malih poduzeća ne žele dijeliti kontrolu, odnosno vlasništvo nad svojim poduzećem, jer ih prvenstveno osnivaju zbog želje za samostalnošću i samostalnog uspjeha, te zbog toga ovise o vlastitim financijama i pomoći obitelji i prijatelja. Prema ovom istraživanju 6% malih i srednjih poduzeća u Velikoj Britaniji koriste sredstva obitelji i prijatelja. Kako bi se poboljšala povezanost i komunikacija između banaka i MSP-a u istraživanju koje je provela ICAEW[3] organizacija smatraju da bi se veće ovlasti trebale dati *RelationshipManager-u.* On bi bio dodijeljen svakom klijentu banke kako bi bio detaljno upućen u poslove svog klijenta, te bi pregledavao zahtjeve za kredite i prezentirao ih višim managerima u banci. Na temelju provedenog istraživanja ICAEW smatra da je problem i u nedovoljnoj transparentnosti i jednostavnosti pristupa financijama. U istraživanju navode da bi se vrijeme obrade zahtjeva za kreditom trebalo skratiti i pojednostavniti taj proces, smatraju da bi banka trebala u roku 28 dana odgovoriti na predane zahtjeve za kreditom.

U Splitsko-dalmatinskoj županiji (SDŽ) postoje dva glavna razvojna problema, a to su gospodarsko zaostajanje u odnosu na prosjek Hrvatske i nejednak razvoj njenih prostornih cjelina, jer je većina gospodarskih aktivnosti koncentrirana u gradovima. Prema strukturi poduzeća po veličini u ukupnome broju tvrtki registriranih na području SDŽ, apsolutno dominiraju mala i srednja poduzeća (99,7%). Mala i srednja poduzeća dominiraju i prema udjelu u stvaranju poslovnih prihoda, i kao generator zaposlenosti jer ostvaruju 63% ukupnih prihoda, tj.zapošljavaju 72% ukupno zaposlenih na području Županije. Nadalje, istraživanje o stavovima malih i srednjih poduzetnika u Splitsko-dalmatinskoj županiji kao ilustracija poslovanja ovog sektora u Hrvatskoj potvrdilo je njihovo nezadovoljstvo uvjetima dobivanja kredita (visinom troškova financiranja i troškova obrade kreditnog zahtjeva, zahtijevanim kolateralom, trajanjem procedure obrade kreditnih zahtjeva), a 1/5 menadžera kao problem je identificiralo slabu informiranost o kreditnim proizvodima.Gledano prema prosječnom udjelu rashoda za poticaje malom i srednjem gospodarstvu u ukupnim proračunskim rashodima i izdacima, može se zaključiti da gradovi relativno najmanje izdvajaju za direktne poticaje malom i srednjem

[3]Institute of Chartered AccountantsinEnglandandWales

gospodarstvu. Posebno nizak udjel bilježi grad Split, kao nositelj gospodarskog razvoja županije, a koji u prosjeku godišnje izdvaja oko 470 tisuća kuna za poticaje što predstavlja svega 0,05% ukupnih rashoda i izdataka.[4]

Iz navedene literature vidljivo je da i u drugim Europskim zemljama mala i srednja poduzeća se većinom financiraju kreditima banka, te vlastitim sredstvima i sredstvima obitelji i prijatelja. Dakle imaju slične probleme u pribavljanju financijskih sredstava kao i MSP u Hrvatskoj. Stoga je za mnoge male i srednje poduzetnike rješenje upravo financiranje sredstvima iz europskih fondova. Europski fondovi su programi bespovratnih potpora koje se dodjeljuju izravno krajnjim korisnicima iz strukturnih i investicijskih fondova te programa Europske unije.

Za mala i srednja poduzeća najvažniji su Europski kohezijski fond i Europski fond za regionalni razvoj, te programi Europske unije COSME i OBZOR 2020 koji imaju za svrhu pružiti izravnu potporu i kreirati povoljno okruženje za razvoj malog i srednjeg poduzetništva. U financijskom razdoblju 2014.-2020. RH iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova na raspolaganju ima ukupno 10,676 milijardi eura, od toga iznosa 8,397 milijardi je za ciljeve kohezijske politike. Bespovratne potpore za razvoj konkurentnosti dostupne izravno poduzetnicima izvan poljoprivrede i ribarstva iz strukturnih i investicijskih fondova u Hrvatskoj iznose oko 470 milijuna eura za razdoblje 2014.-2020.

1.2. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja je stupanj informiranosti malih i srednjih poduzetnici u Splitsko-dalmatinskoj županiji po pitanju mogućnosti financiranja sredstvima iz EU fondova. Istraživati će se izvori financiranja MSP-a, malo i srednje poduzetništvo u Splitsko-dalmatinskoj županiji, Europski programi i projekti namijenjeni malom i srednjem poduzetništvu,te procedura kojom se dolazi do potrebnih financijskih sredstava i realizacije projekta.Također će se u radu, kao predmet istraživanja obraditi i predstaviti projekti malih i srednjih poduzeća u članicama Europske unije.

[4] Razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije 2011-2013., rujan 2011, [Internet], raspoloživo na: [http://www.dalmacija.hr/Portals/0/docs/Tajnistvo/%C5%BErs%20sd%C5%BE.pdf][10.4.2015.]

1.3. Istraživačke hipoteze

Na temelju prethodno definiranog problema i predmeta istraživanja definirane su tri hipoteze na koje će se nastojati dati odgovor na temelju provedenog empirijskog istraživanja.

H1: Poduzetnici nisu dovoljno upoznati s Europskim fondovima koje imaju na raspolaganju.

H2: Poduzetnici neznaju koje zahtjeve je potrebno ispuniti i kako doći do europskih sredstava.

H3: Poduzetnici su zainteresirani za sredstva iz Europskih fondova i smatraju da bi značajno pomogli u razvitku MSP-a u Splitsko-dalmatinskoj županiji

Prvom hipotezom će se ispitati koliko poduzetnici znaju o Europskim fondovima, da li znaju na koje fondove imaju pravo, koje sve grane gospodarstva se financiraju iz fondova, gdje i kako mogu doći do potrebnih informacija, te kome se mogu obratiti za pitanja o sredstvima iz Europskih fondova. Drugom hipotezom će se ispitati da li poduzetnici imaju problema sa procedurom koju je potrebno proći od odluke o ovoj vrsti financiranja, prikupljanja potrebne dokumentacije, birokracije, do krajnje isplate sredstava. Konačno, posljednjom hipotezom će se ispitatikoliko postoji potreba za financiranjem sredstvima iz EU fondova.

1.4. Ciljevi istraživanja

Osnovni cilj ovog istraživanja je proučiti koji fondovi stoje na raspolaganju malim i srednjim poduzetnicima u Splitsko-dalmatinskoj županiji i kako doći do njih. Istražit će se:

- Važnost MSP-a u Hrvatskoj i EU
- Upoznatost poduzetnika sa EU fondovima
- EU fondove i programe Europske unije za malo i srednje gospodarstvo
- Procedura kojom se dolazi do realizacije projekta
- Problemi i prepreke na koje nailaze mali i srednji poduzetnici u Splitsko-dalmatinskoj županiji

1.5. Metode istraživanja

U ovom radu postoje dvije metode istraživanja. Naime, rad se sastoji od teorijskog i empirijskog dijela u kojem se primjenjuju odgovarajuće metode. U teorijskom dijelu rada primjenjivat će se metode indukcije i dedukcije, metode analize i sinteze, metode dokazivanja, komparacije, opovrgavanja i deskripcije. Teorijski dio rada temeljit će se na proučavanju sekundarnih izvora podataka kao što su knjige, članci i razne internetske stranice. U empirijskom dijelu koristit će se metoda anketiranja što znači da će malim i srednjim poduzećima biti poslani anketni upitnici kako bise došlo do željenih podataka, a potom će ti podaci biti obrađeni i prezentirani.

1.6. Doprinos istraživanja

Doprinos ovog istraživanja je doznati koje prepreke najviše stoje na putu malim i srednjim poduzećima u Splitsko-dalmatinskoj županijina putu do Europskih fondova. Istražit će se sva dostupna literatura i konkretni problemi poduzetnika. Također, nastojat će se na jednostavan način približiti Europske fondove svima koji su zainteresirani za njih i postavit će se temelji za daljnja istraživanja.

Ispitivanjem postavljenih hipoteza dati će se doprinos za bolje razumijevanje poteškoća financiranja malog i srednjeg gospodarstva, ali i njegovog značaja za gospodarstvo. Nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju financiranje Europskim sredstvima može biti snažan pokretač razvoja malog i srednjeg gospodarstva, posebno u Splitsko-dalmatinskoj županiji, gdje je gospodarstvo uglavnom koncentrirano u gradovima uz obalu. Razvitkom malog i srednjeg poduzetništva može se dovesti do uravnoteženog regionalnog rasta i razvitka.

1.7. Struktura diplomskog rada

Diplomski rad se sastojati od šest cjelina u kojima će se razraditi teorijski i empirijski dio rada. Prvi dio je uvod u kojem će se predstaviti problem i predmet istraživanja, postaviti istraživačke hipoteze, definirati ciljevi i metode istraživanja, objasniti očekivani doprinos diplomskog rada te izložiti struktura samog rada.

U drugom dijelu će se predstaviti pojam malih i srednjih poduzeća i kriteriji za njihovo određivanje. Objasnit će se važnost malog i srednjeg poduzetništva za gospodarstvo u Hrvatskoj

i važnost za gospodarstvo Europske unije, te koje izvore financiranja MSP najviše koristi, kao i problemi s kojima se susreću.

U trećem dijelu radaće se objasniti pojam Europskih fondova, te značaj EU fondova za mala i srednja poduzeća. Potom će se predstaviti vrste Europskih fondova - Europski strukturni i investicijski fondovi, teće se zatim detaljno predstaviti EU programi Horizon 2020, COSME i Erasmus za mlade poduzetnike. Na kraju će se predstaviti pojedini uspješni projekti iz EU članica.

U četvrtom dijelu će se prezentirati rezultati provedenog empirijskog istraživanja na malim i srednjim poduzećima u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Doći će se do zaključka o postavljenim hipotezama.Posljednji, peti dio je zaključak u kojem će se sumirati rezultati provedenog istraživanja i iznijeti će se mišljenje autora.

2. MALA I SREDNJA PODUZEĆA

2.1. Pojam MSP-a i kriteriji za određivanje MSP-a

Mala i srednja poduzeća (SME) zbog svojih specifičnosti posebno se izučavaju i istražuju u odnosu na velika poduzeća (LSE). U vrijeme brzih gospodarskih promjena, globalizacije i nužnosti razvitka konkurentnosti kako gospodarskih subjekata tako i samih država, posebna pažnja poklanja se sektoru SME, i šire, sektoru malog gospodarstva.[5]

Kriteriji za određivanje malih i srednjih poduzeća u Hrvatskoj određeni su Zakonom o računovodstvu i Zakonom o poticanju razvoja malog gospodarstva. Prema *Zakonu o računovodstvu* poduzetnici se razvrstavaju na male, srednje i velike po kriterijima ukupna aktiva, iznos prihoda i prosječan broj radnika tijekom poslovne godine.[6]

Mali poduzetnici su oni koji ne prelaze dva od sljedeća tri uvjeta:

- ukupna aktiva: 32.500.000,00
- prihod: 65.000.000,00
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine: 50

Srednji poduzetnici su oni koji ne prelaze dva od sljedeća tri uvjeta:

- ukupna aktiva: 130.000.000,00
- prihod: 260.000.000,00
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine: 250

Prema *Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva*sektor malog i srednjeg gospodarstva čine fizičke i pravne osobe koje samostalno i trajno obavljaju dopuštene djelatnosti radi ostvarivanja dobiti odnosno dohotka na tržištu. S obzirom na veličinu subjekta *Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva* razlikuju mikro, male i srednje subjekte. Kriteriji za određivanje mikro, malog i srednjeg subjekta su prikazani u sljedećoj tablici.[7]

[5]Vidučić, Lj. (2005): Financijska ograničenja osnivanju i poslovanju malih i srednjih poduzeća, Ekonomski fakultet, Split

[6]HBOR (2013.):Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj 2013., str.11 [Internet], raspoloživo na: http://www.cepor.hr/Izvjesce%20o%20malim%20i%20srednjim%20poduzecima%202013_CEPOR.pdf[8.4.2015.]

[7]HBOR (2013.):Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj 2013., str. 11 [Internet], raspoloživo na: http://www.cepor.hr/Izvjesce%20o%20malim%20i%20srednjim%20poduzecima%202013_CEPOR.pdf[8.4.2015.]

Tablica 2. Kriteriji za definiranje MSP

Veličina subjekta	Broj radnika	Godišnji prihod u eurima	Dugotrajna imovina u eurima
Mikro	**0-9**	**> 2.000.000,00**	**> 2.000.000,00**
Malo	**10-49**	**> 10.000.000,00**	**>10.000.000,00**
Srednje	**50-249**	**> 50.000.000,00**	**>43.000.000,00**

Izvor: izrada autora

Osim prethodno navedenih uvjeta potrebno je zadovoljiti još jedan za konačnu kategorizaciju MSP-a, u obzir je potrebno uzeti povezanost između 2 ili više poduzeća. Postoje tri kategorije prema udjelu u poduzeću a to su autonomno, partnersko i vezano. U nastavku će se detaljnije objasniti svaka od ovih kategorija.

Autonomno poduzeće je poduzeće koje je u potpunosti neovisno ili je partnerski vezano sa jednim ili više poduzeća s tim da udio jednog ili više poduzeća ne smije prelaziti 25%. Postoji i iznimka u slučaju kada je udio veći od 25%, ali ne više od 50% u vlasništvu jednog od sljedećih subjekata:[8]

- Javne investicijske korporacije, *venturecapital*tvrtke i poslovni anđeli
- Sveučilišta i neprofitni istraživački centri
- Institucionalni ulagači, uključujući fondove za regionalni razvoj
- Autonomna lokana vlast sa godišnjim proračunom manjim od 10 milijuna EUR-a i manje od 5.000 stanovnika

Partnersko poduzeće je poduzeće u kojem udio jednog ili više poduzeća u drugom prelazi 25%, ali manje od 50%. Poduzeća se smatraju partnerskim u slučaju da:[9]

- Udio poduzeća u drugom poduzeću ne iznosi manje od 25% ili više od 50% što znači da se taj postotak odnosi na postotak glasačkih prava i kapitalnog udjela te ukoliko udio

[8]HGK(2014.): Vodič za definiciju malog i srednjeg poduzetništva u natječajima za dodjelu sredstava iz fondova EU, str.3 [Internet], raspoloživo na: [http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2013/11/vodic_za_msp_prihvatljivost_na_natjecaje_eu_hgk_analiza_1120131.pdf] [05.04.2015.]

[9]HGK(2014.): Vodič za definiciju malog i srednjeg poduzetništva u natječajima za dodjelu sredstava iz fondova EU,str.4 [Internet], raspoloživo na: [http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2013/11/vodic_za_msp_prihvatljivost_na_natjecaje_eu_hgk_analiza_1120131.pdf] [05.04.2015.]

drugog poduzeća u tom poduzeću ne iznosi manje od 25% ili više od 50% što znači da se taj postotak odnosi na postotak glasačkih prava i kapitalnog udjela.

- Poduzeće nije vezano za drugo poduzeće što znači, između ostalog, da udio glasačkih prava u drugom poduzeću ili obrnuto, ne smije iznositi više od 50%.

Vezano poduzeće je poduzeće koje ima većinski udio u drugom poduzeću, tj. ukoliko je više od 50% udjela poduzeća u vlasništvu jednog ili više poduzeća. Tvrtka s većinskim udjelom ima dominantan utjecaj u odlučivanju poduzeća.

Dva ili više poduzeća se smatraju povezanim ako:[10]

- Jedno poduzeće je u vlasništvu većine udjela ili većinskih glasačkih prava unutar drugog poduzeća
- Jedno poduzeće ima pravo postavljanja ili smjenjivanja većine administrativnog, upravljačkog ili nadzornog tijela drugog poduzeća
- Ugovor potpisan među poduzećima ili zakonska odredba u memorandumu ili statutu jednog poduzeća dopušta drugom poduzeću da ostvari dominantan utjecaj u poduzeću
- Jedno poduzeće ima mogućnost, na temelju ugovora, potpune kontrole i upravljanja glasačkim pravima dionika ili članova

2.2. MSP u Hrvatskoj

Malo i srednje gospodarstvo je od velike važnosti za hrvatsko gospodarstvo jer obuhvaća 99,7% svih poduzeća, s tim da dominiraju mikro poduzeća sa 90,7%, te zapošljavaju 68% ukupne radne snage. Unatoč važnosti malog gospodarstva za Hrvatsku do 2002. godine je bilo poprilično zanemareno najviše zbog rješavanja drugih problema nastalih uslijed procesa tranzicije i privatizacije. Donošenjem *Zakona o poticanju malog gospodarstva* određene su mjere poticaja za razvoj i restruktuiranje malog gospodarstva. Kao ciljevi razvoja malog gospodarstva postavljeni su: povećanje zapošljavanja, povećanje izvoza i prilagodba svjetskom tržištu, povećanje učinkovitosti, kvalitete i konkurentnosti malog gospodarstva, istraživanje, razvoj i

[10]HGK(2014.): Vodič za definiciju malog i srednjeg poduzetništva u natječajima za dodjelu sredstava iz fondova EU, str.4 [Internet], raspoloživo na: [http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2013/11/vodic_za_msp_prihvatljivost_na_natjecaje_eu_hgk_analiza_1120131.pdf][05.04.2015.]

primjena suvremenih tehnologija i inovacija, povećanje broja subjekata u malom gospodarstvu, poticanje djelatnosti koje ne onečišćuju okoliš.[11]

Gospodarstvo u Hrvatskoj je posljednjih godina obilježeno financijskom krizom koja je započela 2008. godine i još uvijek se osjećaju njene posljedice. Najviše pogođen krizom je upravo sektor malog i srednjeg gospodarstva koji već šestu godinu posluje u uvjetima recesije. U 2013. godini došlo je do porasta broja malih poduzeća za 4,2% u odnosu na prethodnu godinu, dok se broj srednjih smanjio za 3,1%. Iz slike 1 je vidljivo kako je rastao sektor malih i srednjih poduzeća od 2001. do 2013. godine. U 2001. godini sektor malih i srednjih poduzeća brojao je 56.416 subjekata, dok se do 2013. godine taj broj gotovo poduplao te iznosi 100.841 subjekata.[12]

	2001.		2012.		2013.	
	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%
Sektor malih i srednjih poduzeća	56.416	99	96.906	99.6	100.841	99.7
Mala poduzeća	54.213		95.597		99.573	
Srednja poduzeća	2.203		1.309		1.268	
Velika poduzeća	571	1	348	0.4	350	0.3
Ukupno	**56.987**	**100**	**97.254**	**100**	**101.191**	**100**

Slika 1. Struktura poduzeća s obzirom na veličinu poduzeća u 2001., 2012. i 2013. godini

Izvor: Cepor, Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2014,[http://www.cepor.hr/nova/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2014-HR-web.pdf]

Kao što je vidljivo iz sljedeće slike,udio sektora malog i srednjeg gospodarstva u Hrvatskoj se ne razlikuje mnogo od istog sektora u EU (slika 2.).

[11]Kersan-Škabić, I.; Banković, M. (2008.): Malo gospodarstvo u Hrvatskoj i ulazak u Europsku uniju, str. 3

[12] HBOR (2014): Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj,str. 9;[Internet], raspoloživo na [http://www.cepor.hr/nova/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2014-HR-web.pdf] [20.03.2015.]

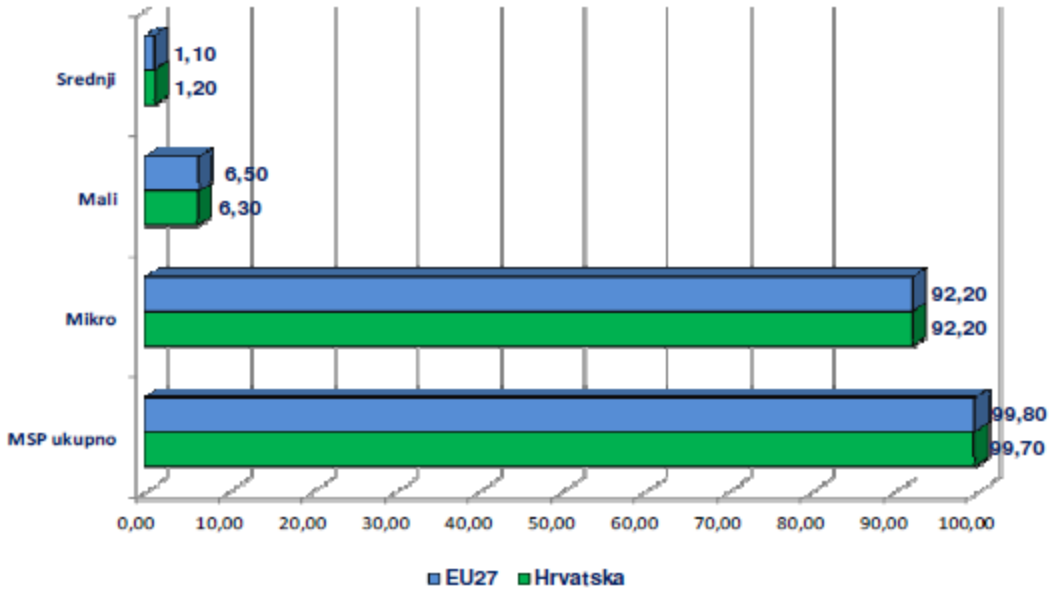

Slika 2. Sektor malog i srednjeg gospodarstva u Hrvatskoj i EU

Izvor: MINPO, Strategija razvoja poduzetništva i obrta 2013.-2020., str 12.

Slika 2 pokazuje da je postotak srednjeg, malog i mikro gospodarstva u državama članica Europske unije i u Hrvatskoj gotovo isti. Najmanje je zastupljeno srednje gospodarstvo - nešto više od 1%, malo gospodarstvo obuhvaća 6,5% svih poduzeća u EU i 6,3% poduzeća u Hrvatskoj. Postotak mikro gospodarstva prevladava i jednak je u Hrvatskoj i EU, te iznosi 92,2%.

Trgovina na veliko i na malo dominira kao prva gospodarska djelatnost s obzirom nastvaranje radnih mjesta sa 171.976 radnih mjesta, što čini 18,26% ukupne zaposlenosti u MSP. Druga najvažnija djelatnost jeprerađivačka industrija sa 170.975 radnih mjesta ili 18,15% ukupne zaposlenosti u MSP. Sljedeći je sektor obrazovanja sa 99.892radna mjesta ili 10,61% ukupne zaposlenosti u MSP, iza kojeg slijedi građevinarstvo sa 97.897 radnih mjesta, odnosno 10,39%ukupne zaposlenosti u MSP.S obzirom na pravni oblik najviše poduzeća su društva s ograničenom odgovornošću, više od 50%.[13]

[13]Izvješće opservatorija malog i srednjeg poduzetništva u Hrvatskoj (2013.) str. 6 [Internet], raspoloživo na: [http://www.efos.unios.hr/suvremene-poslovne-aktivnosti/wp-content/uploads/sites/137/2013/04/HR-Final.pdf] [27.08.2015.]

Čak 87,4% malih i srednjih poduzetnika ne ostvaruje više od 500.000 € ukupnog godišnjeg prihoda od prodaje. Od ukupnog broja MSP 4,94% poduzeća ima ukupan prihod od prodaje između 500.000 EUR i 1 milijun EUR, 3,3% ih ima ukupan prihod od prodaje između 1 i 2 milijuna EUR. Povrh njih 2,6% poduzeća imaju promet između 2 i 5 milijuna EUR i konačno 1,75% njih imaju promet veći od 5 milijuna EUR.[14]

U 2013. godini financijski rezultat poslovanja malih i srednjih poduzetnika je bolji u odnosu na 2012. Mali poduzetnici su u 2013. godini ostvarili dobit od 166 milijuna kuna za razliku od 2012. godine kada su imali gubitak,a u 2014. godini dobit se dodatno povećala te iznosi 2,16 milijardi kuna. Srednji poduzetnici već godinama ostvaruju gubitke u poslovanju - u 2013. godini gubitci su bili 80 milijuna kuna, a u 2014. godini su iznosili 2,98 milijardi kuna.[15]

MSP sve više sudjeluje u izvozu, te ostvaruju sve veće prihode od prodaje u inozemstvu. Mikro-poduzeća čine 8% ukupnog izvoza u Hrvatskoj, a 17,7% ukupnog izvoza MSP u Hrvatskoj, te su u 2012. godini ostvarili prihod od 7.502.000 kuna. Udio malih poduzeća u izvozu iznosi 13%, a 30,5% ukupnog izvoza MSP, a ostvarili su 12.918.000 kuna, dok su srednjih imali 23% i 51,8% izvoza i ostvarili 21.961.000 kuna prihoda.[16]S obzirom na izvoz usluga maloga gospodarstva u Hrvatskoj, najvažniji su sektori: trgovina na veliko i malo (38%); prijevoz i skladištenje (20%) te stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti (16%).[17]

Malo i srednje poduzetništvo zapošljava većinu ukupne radne snage i taj postotak je u konstantnom porastu kao što je vidljivo iz slike 3.U prosjeku MSP u Hrvatskoj ima 5

[14]Izvješće opservatorija malog i srednjeg poduzetništva u Hrvatskoj (2013.) str. 29; [Internet], raspoloživo na: [http://www.efos.unios.hr/suvremene-poslovne-aktivnosti/wp-content/uploads/sites/137/2013/04/HR-Final.pdf] [27.08.2015.]

[15]Splitsko - dalmatinska županija, Upravni odjel za gospodarstvo, europske fondove i poljoprivredu (2015.): Izvješće o stanju u gospodarstvu Splitsko- dalmatinske županije s prikazom financijskih kretanja u 2014. godini; Str 10, Split

[16]Izvješće opservatorija malog i srednjeg poduzetništva u Hrvatskoj (2013.) str. 31; [Internet], raspoloživo na: [http://www.efos.unios.hr/suvremene-poslovne-aktivnosti/wp-content/uploads/sites/137/2013/04/HR-Final.pdf] [27.08.2015.]

[17]Strategija razvoja poduzetništva 2013.-2020, MINPO, str. 17; [Internet], raspoloživo na: [http://www.seecel.hr/UserDocsImages/Strategy%202013%20-%202020%20MINPO.pdf]

zaposlenika, mikro-poduzeća u Hrvatskoj u prosjeku zapošljavaju 2 osobe, a mala poduzeća 20 osoba. Srednja poduzeća imaju u prosjeku 97 zaposlenika.[18]

U 2001. godini u malim poduzećima je radilo 247.340 zaposlenih dok je taj broj u 2013. godini porastao na 414.507 zaposlenih ili 49,9%, a u 2014. u malim poduzećima je zaposleno 50,9%. U srednjim poduzećima je opao broj zaposlenih u odnosu na 2001. godinu sa 22,2% na 18,1%, dok je u 2014. godini taj postotak još manji i iznosi 17,5%.[19]

Tip poduzeća	2001.		2012.		2013.	
	Broj zaposlenih	%	Broj zaposlenih	%	Broj zaposlenih	%
Malo	247.340	34,0	406.834	49,0	414.507	49,9
Srednje	161.426	22,2	149.787	18,1	150.605	18,1
Veliko	318.467	43,8	273.253	32,9	265.816	32,0
Ukupno	**727.233**	**100,00**	**829.874**	**100,00**	**830.928**	**100,00**

Slika 3. Struktura zaposlenih s obzirom na veličinu poduzeća u 2001., 2012. i 2013. godini

Izvor:HBOR (2014): Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj,[Internet], raspoloživo na [http://www.cepor.hr/nova/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2014-HR-web.pdf]

Veliki značaj za rješavanje problema nezaposlenosti imaju novopokrenuta i rastuća poduzeća jer otvaraju nova radna mjesta. Nažalost u Hrvatskoj takvih poduzeća ima ispod 4,8%, dok je u visoko razvijenim zemljama udio takvih poduzeća od 6% do 9%. Prema istraživanju koje je provedeno u 2013. godini utvrđeno je da najviše poduzeća ima proizvod koji nije nov, takvih je čak 70%, dok rastućih poduzeća sa proizvodima koji su novi svima ima 8,05%. Hrvatska poduzeća imaju loše rezultate i u području inovativnosti zemlje - 42. mjesto prema provedenom istraživanju Globalnog indeksa inovativnosti. Kako bi se povećala inovativnost potrebno je

[18]Izvješće opservatorija malog i srednjeg poduzetništva u Hrvatskoj (2013.) str. 24; [Internet], raspoloživo na: [http://www.efos.unios.hr/suvremene-poslovne-aktivnosti/wp-content/uploads/sites/137/2013/04/HR-Final.pdf] [27.08.2015.]

[19]HBOR (2014): Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj, str.18; [Internet], raspoloživo na [http://www.cepor.hr/nova/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2014-HR-web.pdf] [20.03.2015.]

ulagati u istraživanje i razvoj što je u Hrvatskoj 2012. godine iznosilo 1.137.971 kn za poslovni sektor.[20]

Dinamika sektora malih i srednjih poduzeća se mjeri postotkom zatvorenih i preživljelih poduzeća. Na slici 4 je dan prikaz od 2002. do 2013. godine. Iz slike 4. je vidljivo da mala poduzeća imaju najbolju stopu preživljavanja, čak 70,2%, što je znantno više od prosjeka MSP. Također, mala poduzeća su ostvarila i rast u broju zaposlenih u odnosu na 2002. godinu od 16% u 2012. godini. Srednja poduzeća zapošljavaju manje osoba u 2012. nego što je bilo 2002. godine. Mala poduzeća su sačuvala najviše radnih mjesta tijekom recesije. Pretpostavlja se da je to zbog toga, jer su fleksibilni i lakše se prilagođavaju situaciji.[21]

	2002.	2013.	Zatvorena poduzeća	% zatvorenih	% preživjelih
Mala poduzeća	58.493	41.080	17.413	29,80	70,20
Srednja poduzeća	2.221	953	1.268	57,09	42,91
Ukupno MSP	*60.714*	*42.033*	*18.681*	*30,77*	*69,23*
Velika poduzeća	717	367	350	48,81	51,19
Ukupno	***61.431***	***42.400***	***19.031***	***30,98***	***69,02***

Slika 4. Stopa preživljavanja poduzeća u 2002. i 2013. godini

Izvor:HBOR (2014): Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj,[Internet], raspoloživo na [http://www.cepor.hr/nova/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2014-HR-web.pdf]

Slika 5 pokazuje broj svih novootvorenih i zatvorenih poduzeća uključujući i velika poduzeća u zemljama članicama Europske unije, te udio novootvorenih i zatvorenih poduzeća u ukupnom broju poduzeća. Iako su uključena i velika poduzeća njihov broj je zanemariv, jer kao što je navedeno MSP zauzima 99% svih poduzeća. Neke ekstremne brojke, kao što je 50,2% zatvorenih poduzeća u Litvi, izazvane su određenim okolnostima i događajima kao što je administrativno čišćenje registra poslovnih subjekata. Prosjek za EU (ako se isključe Estonija,

[20]HBOR (2014): Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj, str.22; [Internet], raspoloživo na [http://www.cepor.hr/nova/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2014-HR-web.pdf] [20.03.2015.]
[21]Izvješće opservatorija malog i srednjeg poduzetništva u Hrvatskoj (2013.) str. 35; [Internet], raspoloživo na: [http://www.efos.unios.hr/suvremene-poslovne-aktivnosti/wp-content/uploads/sites/137/2013/04/HR-Final.pdf]

Njemačka, Poljska i Slovačka) iznosi 9,3% za stopu otvaranja novih poduzeća i 9,4% za stopu zatvaranja. Ukupno u EU 2010. godine došlo je do skromnog pada broja poduzeća od 0,1%.[22]

Zemlja	Broj poduzeća	Novootvorena poduzeća	Zatvorena poduzeća	Neto broj novootvorenih poduzeća	Novootvorena poduzeća %	Zatvorena poduzeća %	Neto broj novootvorenih poduzeća %
Austrija	337.141	22.028	19.754	2.274	6,5	5,9	0,7
Belgija	534.783	27.969	18.558	9.411	5,2	3,5	1,8
Bugarska	323.872	36.890	25.650	11.240	11,4	7,9	3,5
Cipar	51.464	2.011	4.173	-2.162	3,9	8,1	-4,2
Republika Češka	969.801	110.880	85.187	25.693	11,4	8,8	2,6
Danska	212.593	23.266	26.820	-3.554	10,9	12,6	-1,7
Estonija	70.302	7.794	Nije dostupno	7.794	11,1	0,0	11,1
Finska	286.599	28.887	31.598	-2.711	10,1	11,0	-0,9
Francuska	2.947.623	376.631	202.274	174.357	12,8	6,9	5,9
Njemačka	2.958.720	258.076	Nije dostupno	258.076	8,7	0,0	8,7
Mađarska	563.368	56.370	60.443	-4.073	10,0	10,7	-0,7
Irska	195.431	11.237	31.440	-20.203	5,7	16,1	-10,3
Italija	3.985.434	265.060	308.624	-43.564	6,7	7,7	-1,1
Latvija	82.650	13.803	17.620	-3.817	16,7	21,3	-4,6
Litva	120.830	25.463	60.674	-35.211	21,1	50,2	-29,1
Luxembourg	27.611	2.629	2.108	521	9,5	7,6	1,9
Malta	33.039	2.299	871	1.428	7,0	2,6	4,3
Nizozemska	787.170	77.530	53.170	24.360	9,8	6,8	3,1
Norveška	268.949	20.758	18.233	2.525	7,7	6,8	0,9
Poljska	1.957.113	270.271	0	270.271	13,8	0,0	13,8
Portugal	876.907	103.950	174.589	-70.639	11,9	19,9	-8,1
Rumunjska	450.168	39.211	63.862	-24.651	8,7	14,2	-5,5
Slovačka	Nije dostupno	Nije dostupno	61.263	-61.263	Nije dostupno	Nije dostupno	Nije dostupno
Slovenija	123.467	12.757	9.725	3.032	10,3	7,9	2,5
Španjolska	3.102.016	242.228	280.317	-38.089	7,8	9,0	-1,2
Švedska	667.421	50.214	40.687	9.527	7,5	6,1	1,4
VB	2.013.225	210.950	238.195	-27.245	10,5	11,8	-1,4

Slika 5. Ukupan broj poduzeća, broj novootvorenih i zatvorenih poduzeća u EU, 2010. godine

Izvor: Izvješće opservatorija malog i srednjeg poduzetništva u Hrvatskoj (2013.) str. 21; [Internet], raspoloživo na: [http://www.efos.unios.hr/suvremene-poslovne-aktivnosti/wp-content/uploads/sites/137/2013/04/HR-Final.pdf]

Stopa otvaranja novih poduzeća u Hrvatskoj niža je od te stope u većini zemalja EU, a problem se s vremenom pogoršao zbog visoke stope zatvaranja obrta. Kao posljedica toga, ukupna veličina sektora maloga gospodarstva u Hrvatskoj pada.[23]

[22]Izvješće opservatorija malog i srednjeg poduzetništva u Hrvatskoj (2013.) str. 38; [Internet], raspoloživo na: [http://www.efos.unios.hr/suvremene-poslovne-aktivnosti/wp-content/uploads/sites/137/2013/04/HR-Final.pdf] [27.08.2015.]

Mala i srednja poduzeća se susreću s mnogim preprekama u svom poslovanju, a neki od najvećih problema s kojima se susreće MSP u Hrvatskoj su: administrativne prepreke, nedostupnost financijskih sredstava i korupcija.Pristup financijama predstavlja veće ograničenje za mikro poduzeća, nego za mala i srednjapoduzeća, dok su mala i srednja poduzeća posebno istaknula problem dostupnosti stručnogkadra i iskusnih menadžera. Korupcija predstavlja značajnu prepreku za poslovanje malih i srednih poduzetnika što je vidljivo i izrezultata istraživanja koje provodi TransparencyInternational.Navedeno istraživanje mjeri stupanj percepcije korupcije u javnom sektoru i među dužnosnicima te definira rang listu zemalja prema ocjeni o raširenosti korupcije u njima. Vrijednosti tog indeksa ukazuju na korupciju kao značajan problem u funkcioniranju hrvatskog gospodarstva. U 2014. godini Hrvatska je prema Indeksu percepcije korupcije na ljestvici od 0 (potpuna korupcija) do 100 (bez korupcije) ocijenjena s 48 bodova, čime je rangirana na 61. mjesto, u odnosu na 175 zemalja koliko sudjeluje u istraživanju.[24] Dodatni problem koji su srednja poduzeća istaknula kao bitan jekonkurencija, te pritisci s kojima se poduzeća susreću u odnosima s dobavljačima, nedostatak kvalificirane radne snage, primjena novih tehnologija, nejednaka regionalna razvijenost.

2.3. Izvori financiranja MSP-a u Hrvatskoj

Mala i srednja poduzeća prikupljaju izvore sredstava za svoje poslovanje na različite načine: interno, kroz izdavanje vlastitog kapitala, ili eksterno, putem banaka ili drugih sličnih institucija.[25]U Hrvatskoj, osnovni izvori financiranja sektora malih i srednjih poduzeća su: bankarski sektor, kreditne unije, i Vladini programi poticaja i subvencioniranih kreditnih linija. Fondovi rizičnog kapitala i neformalni oblici financiranja (poslovni anđeli) još uvijek su izrazito slabo zastupljen i slabo korišten izvor financiranja razvoja i rasta malih i srednjih poduzeća u Hrvatskoj.[26]

---

[23]Strategija razvoja poduzetništva 2013.-2020, MINPO, str. 14; [Internet], raspoloživo na: [http://www.seecel.hr/UserDocsImages/Strategy%202013%20-%202020%20MINPO.pdf] [20.8.2015.]
[24]HBOR (2014): Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj, str. 44; [Internet], raspoloživo na [http://www.cepor.hr/nova/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2014-HR-web.pdf] [20.03.2015.]
[25]Cvijanović, Marović, M; Sruk, B.(2008): Financiranje malih i srednjih poduzeća, Zagreb, str. 75
[26]HBOR (2014): Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj , str. 46; [Internet], raspoloživo na [http://www.cepor.hr/nova/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2014-HR-web.pdf] [20.03.2015.]

Najvažniji izvor vanjskog financiranja za MSP, kao i u razvijenim zemljama su banke. U bankocentričnim državama kao što je naša (i cijela kontinentalna Europa) banke su još uvijek dominantne financijske institucije. Na njih se odnosi 73% tržišnog udjela, dok su na drugom mjestu investicijski fondovi sa 7,9% udjela, a na trećem lizing kompanije sa svega 7%.[27]Iako su banke u Hrvatskoj prepoznale značaj sektora malih i srednjih poduzeća ipak se još uvijek susreću s mnogim problemima i preprekama na putu do dobivanja kredita. Za odobrenje kredita od banke nije dovoljno samo imati dobro poslovanje, jer banke traže razna jamstva i osiguranja, pa tako traže hipoteke, osobne mjenice vlasnika, privatne nekretnine vlasnika…

Gotovo sve banke nude malim i srednjim poduzećima: kredite za financiranje izvoza, za obrtna sredstva, investicijske kredite, građevinske kredite, kredite za turističke usluge, hipotekarne kredite, kredite za specifične (zelene) djelatnosti, kredite za financiranje solarnih sustava za proizvodnju toplinske i električne energije, kredite za početnike, kredite za dobavljače, kredite za žene poduzetnice i dr.[28]

U početku poslovanja mali i srednji poduzetnici najviše koriste vlastita sredstva. Prema provedenom istraživanju iz 2008. godine postotak financiranja vlastitim sredstvima je 37%, dok je udio kratkoročnih kredita 28%, trgovačkih kredita 26%, a sredstva rodbine iznose 9%.[29]Financiranje vlastitim kapitalom se u pravilu odnosi na kapital vlasnika i njegove obitelji, a takav način financiranja pretežito koriste mala poduzeća, jer su im krediti banaka teže dostupni i zbog toga što se mali poduzetnici najčešće ne žele odreći dijela vlasništva. Financiranje vlastitim kapitalom iz vanjskih izvora može biti javnom emisijom dionica ili pribavljanjem kapitala iz vanjskih izvora. Izdavanje dionica nije baš često za mala i srednja poduzeća, jer investitori ne žele ulagati u dionice MSP zbog visokog rizika i niskih povrata, a i u Hrvatskoj ne postoji burza za mala i srednja poduzeća.[30]

[27] Vidučić, Lj. (2012): Mala i srednja poduzeća, Financijska politika i ekonomsko-financijski okvir podrške, Ekonomski fakultet Split, Split

[28]HBOR (2014): Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj, str. 45; [Internet], raspoloživo na [http://www.cepor.hr/nova/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2014-HR-web.pdf] [20.03.2015.]

[29] Vidučić, Lj. (2012): Mala i srednja poduzeća, Financijska politika i ekonomsko-financijski okvir podrške, Ekonomski fakultet Split; str. 7.

[30] Vidučić, Lj. (2005): Financijska ograničenja osnivanju i poslovanju malih i srednjih poduzeća, Ekonomski fakultet, Split; str.11

Privatni vanjski izvori kapitala podrazumjevaju banke, financiranje od strane države ili lokalne zajednice, tvrtke za ulaganje u dioničku glavnicu i riziko ulaganja. Također, tu se ubrajaju i korporativni investitori na neformalnom tržištu kapitala i poslovni anđeli. Poslovni anđeli su bogati pojedinci koji žele ulagati u rizičnije tvrtke koje nemaju kotaciju, osiguravaju im početni kapital potreban za realizaciju projekta. Također, pomažu prenošenjem vlastitih iskustava i davanjem savjeta i uputa. Iako se najčešće radi o pojedincima, oni se mogu udružiti i zajednički ulagati sredstva, tada se radi o mreži poslovnih anđela.[31]U Hrvatskoj postoji udruga CRANE (CroatianAngelNetwork), osnovana 2008. godine i predstavlja krovno hrvatsko udruženje poslovnih anđela. Članovi te udruge su uspješni poduzetnici i investitori, koji žele pomoći mladim poduzetnicima u ostvarenju ideje te osnivanju tvrtke i ostvarivanja zarade. Na slici 6 su prikazani projekti od 2008. do 2013. Godine. Iz rezultata je vidljivo da u Hrvatskoj ovaj oblik financiranja nije puno razvijen.[32]

	Broj projekata / investicija	Iznos (kn)	Prosječni iznos investicije (kn)
2008.	1	1.800 000	1.800.000
2009.	3	1.029 000	343.000
2010.	2	1.131 500	565.750
2011.	5	2.634.100	526.820
2012.	2	*podaci nisu dostupni*	
2013.	1	200.000	200.000
Ukupno	**14**	**6.794.600**	**566.217**

Slika 6. Hrvatska udruga poslovnih anđela – investicije od 2008. do 2013. godine

Izvor:HBOR (2014): Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj,[Internet], raspoloživo na [http://www.cepor.hr/nova/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2014-HR-web.pdf]

Ipak, kreditno financiranje predstavlja najvažniji oblik dužničkog financiranja malog i srednjeg poduzetništva u Hrvatskoj. Glavna podjela kredita je na kratkoročne i dugoročne kredite, te će oni u nastavku biti detaljnije predstavljeni.

[31]Vidučić, Lj. (2005): Financijska ograničenja osnivanju i poslovanju malih i srednjih poduzeća, Ekonomski fakultet, Split; str 12

[32]HBOR (2014): Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj, str. 56; [Internet], raspoloživo na [http://www.cepor.hr/nova/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2014-HR-web.pdf] [20.03.2015.]

Kratkoročni kreditisu čest aktivni bankovni posao kojim banka povećava novčanu masu jer tim poslom stvara novi novac. Vrste kratkoročnih kredita su:[33]

- *kontokorentni kredit* ili *kredit po tekućem računu* – na temelju solidnosti tražitelja kredita (npr. stalni priljev sredstava na tekući račun) banka odobrava kredit pri čemu utvrđuje njegovu maksimalnu visinu, suština je da dužnik plaća kamatu samo na visinu angažiranih sredstava, a ujedno za vrijeme nekorištenja kredita banka plaća kamatu.
- *eskontni kredit*–odobrava se na podlozi nekog budućeg potraživanja, a kako se potraživanje kupuje prije dospijeća, kredit je umanjen za kamate, troškove i proviziju. Najčešće pokriće za odobravanje je mjenica, a kredit se odobrava u roku dospijeća mjenice.
- *lombardni kredit* – temelj kredita je zalog realnih pokretnih vrijednosti,a odbravaju ga banke ali i druge specijalizirane institucije. Osnovicu za kredit čini tržišna vrijednost založene stvari.
- *akceptni kredit* – specifičan kreditni posao kod kojeg samo u iznimnim slučajevima dolazi do isplate kreditnog iznosa budući da banka svom komitentu akceptira mjenicu. Tim postupkom banka postaje glavni dužnik te se obvezuje isplatiti mjenični iznos ukoliko to ne učini njen izdavatelj odnosno tražitelj kredita.
- *rambursni kredit* – to je akceptni kredit koji banka odobrava uvozniku robe temeljem pokrića u robnim dokumentima. Važan je za trgovačku razmjenu, te se često koristi u međunarodnim poslovnim odnosima.
- *trgovački kredit (kredit dobavljača)*–posebno je značajan za financiranje malih poduzeća zbog toga što ove kredite najčešće odobravaju dobavljači. Dakle, kupci nisu obvezni platiti robu prilikom isporuke, već im se od strane dobavljača odobrava razdoblje odgode plaćanja.

Iznos kratkoročnog kredita se kreće od 10.000,00 do 150.000,00 kn, ovisno o kreditnoj sposobnosti klijenta, a odobrava se na rok do 12 mjeseci prema dogovornoj kamati.

[33]Cvijanović, V.; Marović, M.;Sruk, B.(2008): Financiranje malih i srednjih poduzeća, Zagreb, str. 77

Dugoročni krediti su štednja gospodarskih subjekata, fondova, države i stanovništva čine najveći dio izvora ovih kredita, a u to se može ubrojiti i emisija dugoročnih vrijednosnih papira (dionice, obveznice). Vrste dugoročnih kredita su:[34]

- *hipotekarni krediti* – odobrava se na temelju zaloga nekretnine, a dominantan je u stambenoj i komunalnoj izgradnji. Visina odobrenog kredita ovisi o vrijednosti nekretnine s tim da se odobrava u iznosu manjem od te vrijednosti.
- *investicijski kredit* – ovim kreditiranjem se bave specijalizirane banke, konzorciji banaka i međunarodne financijske institucije. Veličina traženih sredstava uvjetovala je pojavu sindiciranih kredita u kojima se kao kreditori pojavljuju dvije ili više banaka koje spajanjem svojih kreditnih potencijala mogu zadovoljiti potrebe svojih komitenata.

Dugoročni kredit se odobrava u iznosu do 5.000.000,00 kuna, u trajanju do 15 godina,a kamata je dogovorna.

Osim financiranja putem kredita, mali i srednji poduzetnici koriste i financiranje leasingom.Leasing je sporazum na temelju kojeg davatelj leasinga prenosi na korisnika leasinga, kao zamjenu za ratu leasinga, pravo na korištenje nekog sredstva za dogovoreno razdoblje. Leasing se dijeli na financijski i operativni, a razlika je u tome što kod financijskog leasinga gospodarski vlasnik predmeta leasinga je korisnik leasinga, a kod operativnog gospodarski i pravni vlasnik je leasing institucija. Pogodan je za tvrtke s malim prihodom, ali s velikim razvojnim potencijalom.[35]

Razlozi zbog kojih mala i srednja poduzeća biraju financiranje leasingom su:[36]

- porezne prednosti koje variraju ovisno o opremi koja se daje na leasing
- omogućuje poduzeću da zadrži gotovinu za ispunjavanje zahtjeva na dnevnoj bazi umjesto da ograniči njeno korištenje na opremu ili na financiranje imovine sa brzom amortizacijom, kao što su vozila
- omogućuje poduzeću da obnavlja opremuna troškovno učinkovit način, kako se tržište razvija i kako oprema postaje zastarjela, čime poduzeće postaje konkurentnije

[34]Cvijanović, Marović, Sruk(2008): op.cit., str. 78
[35]Cvijanović, Marović, Sruk(2008): op.cit., str. 81
[36]Cvijanović, Marović, Sruk(2008): op.cit., str. 83

- početni troškovi i mjesečna plaćanja su niski
- leasing omogućuje srednjoročno i dugoročno financiranje
- moguće je ugovaranje zamjene „staro za novo“ ili kupnje pri isteku leasinga
- pomaže u ublažavanju učinaka inflacije
- daje poduzeću mogućnost zadržavanja otvorene kreditne linije s bankom, što može pripomoći financiranju rasta i ekspanzije

Usprkos svim prednostima leasinga, njegova je primjena ograničena prvenstveno na financiranje preuzimanja ili upotrebe imovine. Ne može se koristiti za financiranje zaliha niti za preuzimanje drugog poduzeća. Za mala i srednja poduzeća koja žele ostvariti stabilan rast najidealnije je kombinirati financiranje putem leasinga i bankovnog kredita.Prema istraživanju financijskih stručnjaka mala poduzeća u Hrvatskoj se najviše suočavaju s ovim problemima:[37]

- manjak kreditnih jamstava (60%)
- neodgovarajući raspon bankovnih proizvoda i usluga (53%)
- potrebna kreditna dokumentacija (46%)
- iznos kamatnih stopa (34%)
- nedovoljne informacije o dostupnim financijskim proizvodima (26%)

Također, problem se javlja i u mikrofinanciranju koje je dosta ograničeno. Većina mikrofinanciranja dolazi iz bankovnog sektora – čak 82%. I ipak se krediti daju većinom srednjim poduzećima, a udio malih i mikro poduzeća u ukupnom kreditnom portfelju iznosi 8%.[38] Razlog tomu je što je malim i mikro poduzećima teško ispuniti kreditne uvjete koje banke postavljaju. Mnogi financijski analitičari smatraju da je situaciju značajnije pogoršala financijska i gospodarska kriza u Hrvatskoj, posebno za noovotvorena MSP koji se teško suočavaju s problemima u pristupu financiranja.[39]

[37]Strategija razvoja poduzetništva 2013.-2020, MINPO, str. 28; [Internet], raspoloživo na: [http://www.seecel.hr/UserDocsImages/Strategy%202013%20-%202020%20MINPO.pdf]
[38]Izvješće opservatorija malog i srednjeg poduzetništva u Hrvatskoj (2013.) str. 10; [Internet], raspoloživo na: [http://www.efos.unios.hr/suvremene-poslovne-aktivnosti/wp-content/uploads/sites/137/2013/04/HR-Final.pdf] [27.08.2015.]
[39]Strategija razvoja poduzetništva 2013.-2020, MINPO, str. 29; [Internet], raspoloživo na: [http://www.seecel.hr/UserDocsImages/Strategy%202013%20-%202020%20MINPO.pdf]

Analiza financiranja duga pokazuje da postoje problemi oko bankovnih kredita i jamstava koje banke nude MSP:[40]

- financiranje duga gotovo nije dostupno novootvorenim poduzećima
- financiranje duga uvelike je nedostupno MSP bez jamstava i ostalih mjera osiguranja (jamci)
- komercijalne banke sklone su sektoru velikih korporacija, a sektor MSP često se zanemaruje zbog percepcije o slabom upravljanju te poslovnoj i pravnoj nesigurnosti
- komercijalne banke nisu toliko sklone apsorbirati komponentu fiksnih troškova koja se vezuje uz potrebu ispitivanja boniteta poduzeća i nadzora kredita koji se daje MSP

2.4. Malo i srednje gospodarstvo na području Splitsko-dalmatinske županije

Splitsko-dalmatinska županija je jedna od najvećih županija u Hrvatskoj. Ima povoljan geografski položaj, prirodne resurse i klimu, te veliki utjecaj na razvitak kako susjednih područja tako i cjelokupnog gravitacijskog područja. Prostire se na 14.106,40 km^2 s prosječnom gustoćom nastanjenosti od 102,5 st/km^2.Županija Splitsko-dalmatinska kao administrativna jedinica, ima 364 naselja, 55 administrativnih samouprava, od kojih je 16 sa statusom grada i 39 sa statusom općine. U gradovima živi 361.753 stanovnika, a u općinama 112.266 stanovnika županije. Središte Županije je grad Split u kojemu su smještene uglavnom sve regionalne i makroregionalne funkcije.[41]Županija ima mnoge komparativne prednosti koje su od višestruke koristi u razvoju integriranog europskog i svjetskog gospodarstva. Gospodarstvo u Županiji je neravnomjerno raspodjeljeno odnosno većina gospodarstva koncentrirana je u urbanim centrima.[42]U strukturi ukupnih prihoda gospodarstvo priobalja sudjeluje s 82,71%, gospodarstvo otoka s 4,58%, a onog u zaobalju s 12,71%. Promatrajući izdvojeno gospodarstvo otoka vidljivo je da gospodarstva otoka Brača sudjeluje sa 53,81% u ukupnim prihodima otočnog gospodarstva, a otoka Hvara s 34,80%.

[40]Izvješće opservatorija malog i srednjeg poduzetništva u Hrvatskoj (2013.) str. 48; [Internet], raspoloživo na: [http://www.efos.unios.hr/suvremene-poslovne-aktivnosti/wp-content/uploads/sites/137/2013/04/HR-Final.pdf] [27.08.2015.]
[41]Regionalni operativni program Splitsko-dalmatinske županije, SDŽ str 6; [Internet], raspoloživo na:[http://www.rera.hr/Portals/0/docs/ROP.pdf] [10.04.2015.]
[42]Regionalni operativni program Splitsko-dalmatinske županije, SDŽ, str. 9; [Internet], raspoloživo na:[http://www.rera.hr/Portals/0/docs/ROP.pdf] [10.04.2015.]

Gospodarska kretanja u Splitsko-dalmatinskoj županiji u 2014. godini karakterizirana su poslovanjem u recesijskim uvjetima. U odnosu na 2013. godinu ukupni prihodi su povećani za 3,1% i iznose 38,9 milijardi kuna, a ukupni rashodi su porasli za 1,9% i iznose 37,9 milijardi kuna.[43] Prema podacima agencije FINA u 2014. godini u Splitsko-dalmatinskoj županiji poslovalo je 11 650 malih poduzetnika sa 45 593 zaposlenih i 92 srednja poduzetnika sa 10 440 zaposlenih.[44]

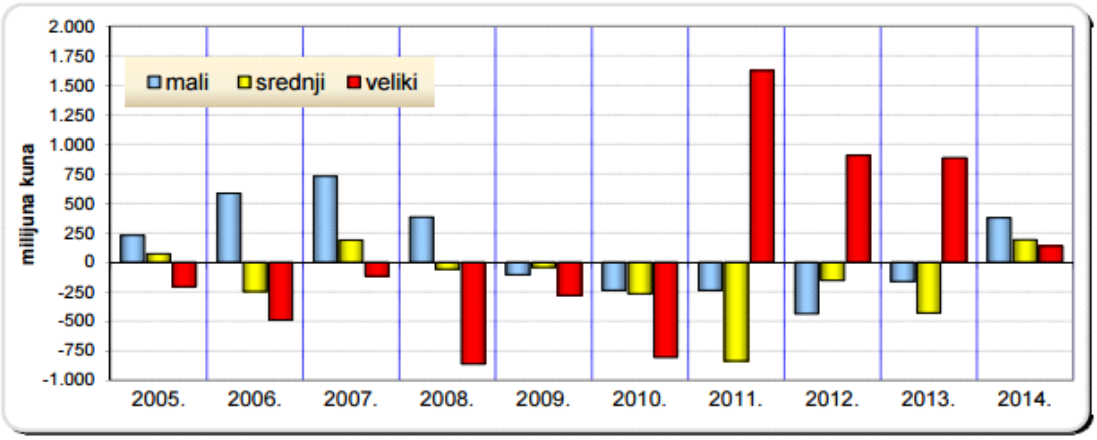

Slika 7. Kretanje konsolidiranog financijskog rezultata poslovanja gospodarstva Županije, po veličini

Izvor: Splitsko - dalmatinska županija, Upravni odjel za gospodarstvo, europske fondove i poljoprivredu (2015.): Izvješće o stanju u gospodarstvu Splitsko- dalmatinske županije s prikazom financijskih kretanja u 2014. godini; Str 17, Split

Iz prethodne slike je vidljivo da su mali poduzetnici imali negativan financijski rezultat od 2009.-2013. godine zbog utjecaja gospodarske krize, dok su u 2014. godini imali pozitivan financijski rezultat u iznosu 376.368.691 kuna. Srednje veliki poduzetnici su imali gubitke od 2008.-2013. godine, ali su kao i mali poduzetnici u 2014. godini ostvarili pozitivan konsolidirani financijski rezultat u iznosu od 190.253.818 kuna.

[43] Splitsko - dalmatinska županija, Upravni odjel za gospodarstvo, europske fondove i poljoprivredu (2015.): Izvješće o stanju u gospodarstvu Splitsko- dalmatinske županije s prikazom financijskih kretanja u 2014. godini; Str 17, Split

[44] Splitsko - dalmatinska županija, Upravni odjel za gospodarstvo, europske fondove i poljoprivredu (2015.): Izvješće o stanju u gospodarstvu Splitsko- dalmatinske županije s prikazom financijskih kretanja u 2014. godini; Str 24, Split

Postavljeni su strateški ciljevi za razvoj Splitsko-dalmatinske županije:[45]

- konkurentno gospodarstvo
- razvoj infrastructure, zaštita prirode i okoliša
- razvoj ljudskih resursa i povećanje kvalitete života
- unaprjeđenje upravljanja razvojom
- jačanje prepoznatljivosti županije

Splitsko-dalmatinska županija je prepoznala važnost malog i srednjeg poduzetništva u razvitku gospodarstva te zbog toga već petnaest godina provodi *Program poticanja malog i srednjeg poduzetništva*, kojim se utvrđuju osnovne smjernice razvitka poduzetništva, prioriteti u razvitku, načini pomoći i poticanja malog i srednjeg poduzetništva na području županije, te iznosi i izvori sredstava namijenjeni poticanju malog i srednjeg poduzetništva, sustavno ulaže u njegov razvoj. Do sada su realizirani mnogi program i mnogi su još u planu, te će biti navedeni u nastavku.[46]

Programi poticanja malog i srednjeg poduzetništva uključuju:[47]

- Projekt „Lokalni projekti razvoja malog gospodarstva za 2009.“
- Projekt „Lokalni projekti razvoja – mikrokreditiranje za 2009.“
- Program potpore osnivanju i razvoju malog gospodarstva na području Splitsko – dalmatinske županije 2014. – 2017.
- Program poticanja izgradnje poduzetničkih zona u Splitsko – dalmatinskoj županiji za razdoblje od 2013. – 2016. godine
- Program razvitka poljoprivrede i agroturizma
- Program ribarstva i ruralnog razvoja
- Programbrzobrodskog povezivanja otoka s kopnom
- Međunarodna suradnja i EU projekti

[45]Razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije 2011.-2013. Str. 5 , rujan 2011. ; [Internet], raspoloživo na: [http://www.dalmacija.hr/Portals/0/docs/Tajnistvo/%C5%BErs%20sd%C5%BE.pdf] [11.04.2015.]

[46]Splitsko - dalmatinska županija, Upravni odjel za gospodarstvo, europske fondove i poljoprivredu (2015.): Izvješće o stanju u gospodarstvu Splitsko- dalmatinske županije s prikazom financijskih kretanja u 2014. godini; Str 23, Split

[47]Splitsko - dalmatinska županija, Upravni odjel za gospodarstvo, europske fondove i poljoprivredu (2015.): Izvješće o stanju u gospodarstvu Splitsko- dalmatinske županije s prikazom financijskih kretanja u 2014. godini; Str 40, Split

Ciljevi ovih navedenih programa su poticanje gospodarske aktivnosti i zapošljavanja putem povoljnijih uvjeta financiranja, izgradnje poduzetničke infrastrukture, razvoja poljoprivrede i agroturizma na području Županije.Ostvareni su mnogobrojni rezultati provođenjem ovih programa zahvaljujući ulaganjima Splitsko-dalmatinske županije i mnogim drugim subjektima koji su uključeni u ostvarenje ovih projekata.

Do sada je iz programa poticanja poduzetništva realizirano 1.507 kredita ukupne vrijednosti 1,7 milijardi kuna. U novom programu "Kreditom do uspjeha" podneseno je 36 zahtjeva za 90 milijuna kuna. Realizirano je i 96 projekata potpore ženama poduzetnicama, mladim poduzetnicima i poduzetnicima početnicima ukupne vrijednosti 1,4 milijuna kuna. U programu poticanja izgradnje poduzetničkih zona za razdoblje 2013.-2016. do sada je isplaćeno ukupno 94 milijuna kuna potpora, a posluje više od 295 subjekata koji zapošljavaju preko 5.000 radnika.[48]

Splitsko-dalmatinska županija u suradnji sa Ministarstvom poduzetništva i obrta i poslovnim bankama provodi subvencioniranje kamatnih stopa na odobrene kredite za određene projekte. U 2014. godini realizirano je 29 projekata ukupne vrijednosti 72.394.555,00 kuna. U ukupnom iznosu odobrenih kredita najveći udio zauzimaju *prozvodnja ostalih prijevoznih sredstava* sa 63,47%, to uključuje proizvodnju manjih brodova za nautički turizam. Također, došlo je i do povećanja u *proizvodnji prehrambenih proizvoda* koja je narasla na 10% što ukazuje da su najzastupljenije djelatnosti vezane za turizm koji se sve više razvija. Struktura odobrenih kredita po djelatnostima je prikazana na sljedećoj slici.[49]

[48]Splitsko - dalmatinska županija, Upravni odjel za gospodarstvo, europske fondove i poljoprivredu (2015.): Izvješće o stanju u gospodarstvu Splitsko- dalmatinske županije s prikazom financijskih kretanja u 2014. godini; Str 35.-36., Split

[49]Splitsko - dalmatinska županija, Upravni odjel za gospodarstvo, europske fondove i poljoprivredu (2015.): Izvješće o stanju u gospodarstvu Splitsko- dalmatinske županije s prikazom financijskih kretanja u 2014. godini; Str 37., Split

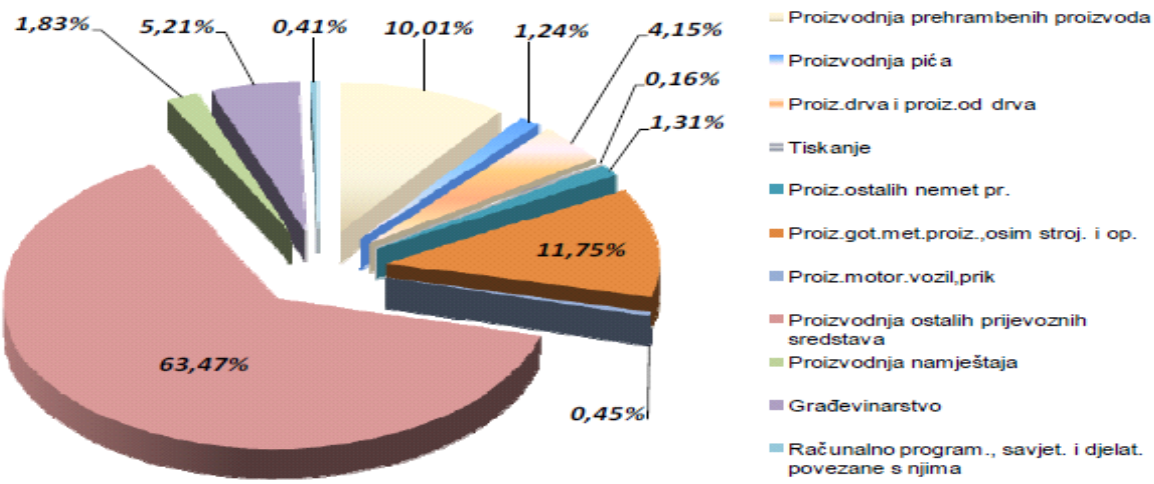

Slika 8. Struktura odobrenih kredita u 2014. godini

Izvor:Splitsko - dalmatinska županija, Upravni odjel za gospodarstvo, europske fondove i poljoprivredu (2015.): Izvješće o stanju u gospodarstvu Splitsko- dalmatinske županije s prikazom financijskih kretanja u 2014. godini; Str 37., Split

Kako bi se analizirala učinkovitost *Programa poticanja malog i srednjeg poduzetništva* provedena je opsežna analiza poduzetnika koji koriste poticajne mjere. Analizom je obuhvaćeno 305 od ukupno 1.507 korisnika Programa poticanja malog i srednjeg poduzetništva Splitsko-dalmatinske županije.[50]U sljedećoj tablici su prikazani rezultati poslovanja za razdoblje 2013.-2014. godine. Iz rezultata je vidljivo da je u 2014. godini došlo do povećanja broja zaposlenika i do povećanja ukupnih prihoda.

[50] Splitsko - dalmatinska županija, Upravni odjel za gospodarstvo, europske fondove i poljoprivredu (2015.): Izvješće o stanju u gospodarstvu Splitsko- dalmatinske županije s prikazom financijskih kretanja u 2014. godini; Str 38., Split

	2013.	2014.
Broj zaposlenih	5.092	5.242
Ukupni prihodi, kn	3.336.804.957	3.448.801.881
Dobit, kn	162.019.826	*236.667.662*
Gubitak, kn	*39.576.705*	*29.733.576*
Porez na dobit	27.296.980	32.267.083
Troškovi poreza i dopr. iz plaća	92.858.854	95.725.769
Doprinosi na plaće	51.789.179	58.385.219

Slika 9. Rezultati poslovanja poduzetnika korisnika poticajnih mjera Županije (podaci za 350 korisnika)

Izvor: Splitsko - dalmatinska županija, Upravni odjel za gospodarstvo, europske fondove i poljoprivredu (2015.): Izvješće o stanju u gospodarstvu Splitsko- dalmatinske županije s prikazom financijskih kretanja u 2014. godini, Split

Također analizirano je 67 korisnika kredita iz Programa malog gospodarstva (Lokalni projekti razvoja malog gospodarstva za 2009) od ukupno 126 korisnika za period 2010. – 2014. U ovoj grupi korisnika uočava se pad dobiti uz istovremeni rast prihoda i gubitaka. Rast prihoda je intezivniji od rasta gubitaka što je vidljivo iz slike 27. Iz prikazanih rezultata na slici 27 vidljivi su pozitivna kretanja u poslovanju ove grupe korisnika i u uvjetima recesije. Uočava se rast neto plaća te smanjenje poreza na dobit. Kod korisnika mikro kredita je primjećen značajniji utjecaj recesije što se vidi kroz smanjenje prihoda i neto plaća.

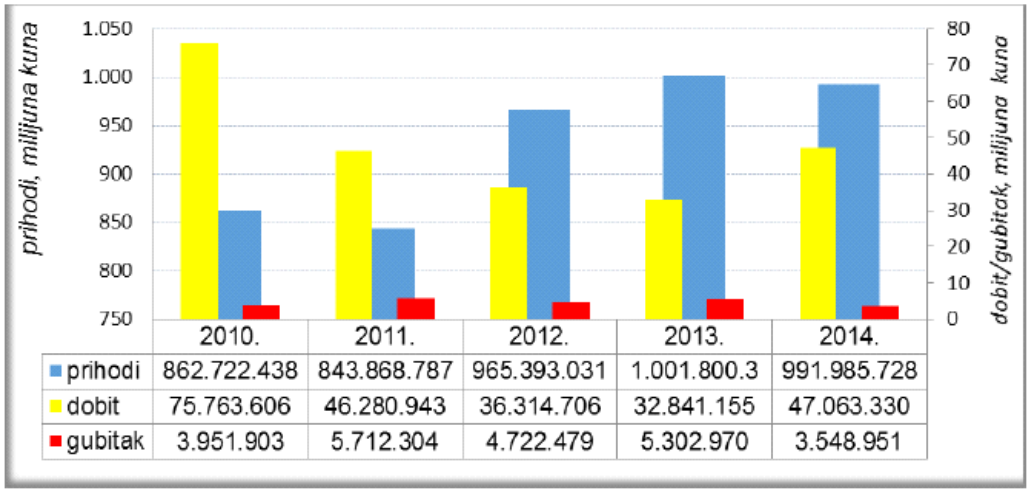

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
prihodi	862.722.438	843.868.787	965.393.031	1.001.800.3	991.985.728
dobit	75.763.606	46.280.943	36.314.706	32.841.155	47.063.330
gubitak	3.951.903	5.712.304	4.722.479	5.302.970	3.548.951

Slika 10. Rezultati poslovanja 67 analiziranih poduzetnika korisnika poticajnih mjera Županije u okviru Projekta „Lokalni projekti razvoja malog gospodarstva za 2009“

Izvor: Splitsko - dalmatinska županija, Upravni odjel za gospodarstvo, europske fondove i poljoprivredu (2015.): Izvješće o stanju u gospodarstvu Splitsko- dalmatinske županije s prikazom financijskih kretanja u 2014. godini, Split

Gospodarstvo Splitsko-dalmatinske županije se svake godine sve više razvija i smanjuje se neravnomjerna raspodjeljenost gospodarstva. Ublažavanju negativnih posljedica recesijskih učinaka na gospodarstvo zasigurno je doprinjela aktivna politika Splitsko-dalmatinske županije u poticanju malog i srednjeg poduzetništva kroz programe kreditiranja, poticanje izgradnje poduzetničke infrastrukture te Fond za razvitak poljoprivrede i agroturizma.

3. EUROPSKI FONDOVI I PROGRAMI EU

3.1. Pojam europskih fondova

EU fondovi su poticaji bespovratnih sredstava namjenjeni krajnjim korisnicima, fondovi se dodjeljuju iz investicijskih i strukturnih fondova, te programa Europske unije. Europska unija donosi strategiju razvoja i proračun za razdoblje od sedam godina. Aktualno sedmogodišnje razdoblje traje od 2014.-2020. godine, a strategija se naziva Europa 2020. Temelji se na pametnom, održivom, i uključivom rastu,a glavni su joj ciljevi rast zapošljavanja, inovacija, ispunjavanje klimatsko-energetskih ciljeva, stupnja obrazovanosti stanovništva i reduciranje opasnosti od siromaštva.[51]S tom namjerom Europska komisija putem strategije Europa 2020 predlaže sljedećih pet ambicioznih ciljeva EU-a:[52]

1. Zapošljavanje – 75% populacije u dobi između 20 i 64 godine trebalo bi biti zaposleno.
2. Inovacije – 3% BDP-a EU treba investirati u istraživanje i razvoj.
3. Klimatske promjene – treba ispuniti klimatsko - energetske ciljeve "20/20/20" (uključujući i do 30% smanjenja emisije CO_2 ako okolnosti dopuštaju).
4. Obrazovanje – postotak osoba koje rano napuste školovanje trebao bi biti ispod 10%, a najmanje 40% mlađe generacije trebalo bi završiti tercijalni (ili njemu odgovarajući) stupanj obrazovanja.
5. Siromaštvo – 20 milijuna manje ljudi trebalo bi biti u opasnosti od siromaštva.

Kako bi ostvarila prethodnih pet ciljeva Europska unija je izglasala smjernice koje će doprinjeti postizanju navedenih ciljeva. To su:[53]

- Programi moraju davati konkretan doprinos zapošljavanju i razvoju
- Stvorit će se zajednički sustav pravila za programe socijalnog razvoja, razvoja ruralnih i obalnih područja te za pograničnu suradnju i ribarstvo u slabije razvijenim regijama

[51] Kagor(2014.): Poticaji, potpore, EU fondovi-vodič za poduzetnike,str. 7; [Internet], raspoloživo na: http://www.kagor.hr/hr/usluge/eu-fondovi-i-bespovratna-sredstva/][9.4.2015.]
[52]HGK: Ususret fondovima kohezijske politike u Hrvatskoj, str. 7; [Internet], raspoloživo na: [http://www.hgk.hr/wpcontent/blogs.dir/1/files_mf/ususret_fondovima_kohezijske_politike_u_hr_hgk_publikacija_za_web.pdf] [29.04.2015.]
[53]Praktični vodić za korisnike EU fondova, HUP, Zagreb, studeni 2012. str.33; [Internet], raspoloživo na: [http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2013/03/Prakticni-vodic-za-korisnike-EU-fondova_web.pdf] [27.08.2015.]

- 80 milijarda eura uložit će se u područje znanosti i inovacija, 88 milijarda u zapošljavanje, 386 milijarda eura u poljoprivredu i ruralni razvoj te 376 milijarda eura za ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju
- Smanjit će se administrativne prepreke za korisnike EU fondova
- Najviše sredstava bit će usmjereno državama čiji je BDP niži od 75% europskog prosjeka.

Europski strukturni investicijski fondovi koje Hrvatska ima na raspolaganju u razdoblju od 2014.-2020. godine su: Europski fond za regionalni razvoj (ERDF), Europski socijalni fond (ESF), Kohezijski fond (CF), Europski poljoprivredni fond za regionalni razvoj (EARDF) i Europski pomorski i ribarski fond (EMFF).Programi Unije predstavljaju aktivnosti koje EU provodi sa ciljem promicanja suradnje između država članica u različitim područjima koja se tiču zajedničkih EU politika. Namijenjeni su u pravilu državama članicama, ali neki su programi otvoreni i državama pristupnicama, koje kao takve ne pridonose zajedničkom proračunu, već su dužne platiti članarinu za sudjelovanje koja se razlikuje od programa do programa. Hrvatska je za vrijeme pristupanja koristila sredstva iz pretpristupnog programa IPA. [54] Sada ima na raspolaganju programe Horizon 2020, Cosme, Life, Erasmus, Kreativna Europa.

U razdoblju od 2014.-2020. godine Hrvatskoj je dostupno 10,676 milijardi eura iz EU fondova. Od tog iznosa **8,397 milijardi eura** predviđeno je za ciljeve kohezijske politike, **2,026 milijarde eura** za poljoprivredu i ruralni razvoj te **253 milijuna eura** za razvoj ribarstva.[55]Bespovratne potpore za razvoj poduzetništva dodjeljujuministarstva poduzetništva, turizma i gospodarstva;državne agencije – HAMAG BICRO;županije, gradovi, općine.

Poduzetnici su također ponekad prihvatljivi prijavitelji za dodjelu potpora i na natječajima koje objavljuju tijela Europske komisije u Bruxellesu po posebnim programima EU.[56]

[54]Poduzetnici pred izazovom korištenja EU fondova, str.37; [Internet], raspoloživo na: [http://issuu.com/ivanamaletic/stacks/603d80b783a3499fb566c4932ff40e8b] [21.04.2015.]
[55]Europski strukturni i investicijski fondovi; [Internet], raspoloživo na: [http://www.strukturnifondovi.hr/esi-fondovi-2014-2020]
[56]Kagor, poslovno savjetovanje; [Internet], raspoloživo na:[http://www.kagor.hr/hr/poticaji-potpore-eu-fondovi-vodic-za-poduzetnike/] [9.4.2015.]

3.2. Europski strukturni i investicijski fondovi

U ovom poglavlju će biti detaljno opisan svaki od pet fondova EU koji Hrvatskoj stoje na raspolaganju, a to su Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond, Kohezijski fond, Europski poljoprivredni fond za regionalni razvoj i Fond za pomorstvo i ribarstvo.

U 2014. godini u Europskoj uniji bilo je aktivno 22.3 milijuna malih i srednjih poduzeća, koji zapošljavaju gotovo 90 milijuna ljudi.Mala i srednja poduzeća se smatraju glavnim pokretačima razvoja i rasta zapošljavanja te se smatra da uspjeh ciljeva u strategiji Europa 2020 uvelike ovisi upravo o ostvarenju njihovih potencijala. Iako su bili pogođeni financijskom i gospodarskom krizom mala i srednja poduzeća u EU su se uspješno oporavila, ostvaren je rast prihoda od 3,3% i zaposlenosti od 1,2% u 2014. godini.[57] Zadaljni razvitak malog i srednjeg poduzetništva u Europskoj uniji i Hrvatskoj od velike važnosti su upravo Europski fondovi.

Europski fond za regionalni razvoj(eng. *EuropeanRegionalDevelopmentFund* – ERDF) namjenjen je državama članicama EU za ulaganje u malo i srednje poduzetništvo, proizvodnju, jačanje turističke ponude, ulaganje u informatičko društvo te regionalnu i lokalnu infrastrukturu.[58]

ERDF usmjerava svoja ulaganja u nekoliko ključnih prioritetnih područja:[59]

- Inovacija i istraživanje
- Digitalni program
- Potpora malim i srednjim poduzetnicima
- Ekonomija s niskim emisijama ugljika

Sredstva iz ovog fonda dodijelivati će se ovisno o razvijenosti regije:[60]

[57]Europeancommission (2015): Annualreport on EuropeanSMEs 2014/2015, str. 3; [Internet], raspoloživo na: [http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review/index_en.htm] [20.12.2015.]
[58]IPA INFO (2012): EU Strukturni fondovi, str. 14; [Internet], raspoloživo na: [file:///C:/Users/Marija/Desktop/Downloads/eu-strukturni-fondovi.pdf] 05.08.2015.]
[59]HGK (2015):Kohezijska politika Europske unije i Hrvatska 2014. - 2020., str. 13; [Internet], raspoloživo na:[http://www.hgk.hr/sektor-centar/centar-za-eu/publikacija-kohezijska-politika-europske-unije-i-hrvatska-2014-2020-vodic-kroz-strateski-okvir-i-pregled-mogucnosti-financiranja]
[60]HGK (2015):Kohezijska politika Europske unije i Hrvatska 2014. - 2020., str.13; [Internet], raspoloživo na:[http://www.hgk.hr/sektor-centar/centar-za-eu/publikacija-kohezijska-politika-europske-unije-i-hrvatska-2014-2020-vodic-kroz-strateski-okvir-i-pregled-mogucnosti-financiranja]

- U razvijenim regijama, najmanje 80% sredstava mora se usmjeriti na najmanje dva od prethodno navedenih prioriteta.
- U tranzicijskim regijama, ovaj fokus je na 60% sredstava
- U manje razvijenim regijama, najmanje 50% sredstva se mora usmjeriti na najmanje dva prioriteta

Hrvatska će putem upotrebe tog instrumenta, a posebice se to odnosi na tijela državne uprave, mala i srednja poduzeća te znanstveno-istraživački sektor, imati na raspolaganju sufinanciranje od 50 do čak 75% ukupne vrijednosti projekta.

Neki od najvažnijih projekata za Hrvatsku koji će se financirati iz ovog fonda su:[61]unaprjeđenje prikupljanja i odlaganja komunalnog otpada kroz županijsku infrastrukturu centara za zbrinjavanje otpada.Unaprjeđenje procjene kakvoće zraka razvojem i rekonstrukcijom nacionalnih i lokalnih mreža za praćenje kakvoće zraka.Doprinos sigurnosti opskrbe energijom te smanjivanje klimatskih promjena provedbom i razvojem projekataza povećano korištenje obnovljivih izvora energije i mjera radi veće energetske učinkovitosti.Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva aktivnostima kao što su poboljšanje poslovnog okruženja, povećanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva te uvjeta za transfer tehnologije i podržavanje aktivnosti gospodarstva zasnovanog na znanju.

Projekti značajni za malo i srednje poduzetništvo koji će se financirati putem Europskog fonda za regionalni razvoj su:[62]

- promicanje poduzetništva, posebno olakšavajući ekonomsko istraživanje novih ideja i poticanje stvaranja novih poduzeća, putem poslovnih inkubatora;
- osiguravanje boljeg pristupa financiranju za MSP
- omogućavanje povoljnog okruženja za osnivanje i razvoj poduzeća;
- nacionalnim i međunarodnim tržištima i inovacijske procese;
- poboljšanje razvoja i rasta MSP
- poboljšanje inovativnosti MSP

---

[61]IPA INFO (2012): EU Strukturni fondovi, str. 14; [Internet], raspoloživo na: [file:///C:/Users/Marija/Desktop/Downloads/eu-strukturni-fondovi.pdf] [05.08.2015.]
[62] Operativni program konkurentnost i kohezija (2014.-2020.) str.7; [Internet], raspoloživo na: [http://www.strukturnifondovi.hr/esi-fondovi-2014-2020]

ERDF je usmjeren na mala i srednja poduzeća te pruža mogućnost sufinanciranja mnogih projekata čiji korisnici mogu biti mala i srednja poduzeća. Sufinancirati će se projekti za očuvanje radnih mjesta kroz izravnu pomoć investicijama kako bi se potaknuo lokalni razvoj i stvaranje uvjeta za rast malog i srednjeg gospodarstva.

Europski socijalni fond(eng. *EuropeanSocialFund* – ESF) ima za cilj stvaranje što većeg broja radnih mjesta i poticanje zapošljavanja. Osigurava potporu i pomoć u prihvaćanju i upravljanju ekonomskim i društvenim promjenama s brojnim mogućnostima za male i srednje poduzetnike.Fond se bavi financiranjem projekata u državama EU-a kojima se pomaže milijunima ljudi poboljšati mogućnosti pronalaženja zaposlenja. Iz njega se izdvajaju novčanasredstva za financiranje desetaka tisuća projekata vezanih uz zapošljavanje koji se provode na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini diljem Europske unije: počevši od malih projekata čiji su nositelji male dobrotvorne ustanove kojima se želi pomoći osobama s poteškoćama u pronalaženju prikladnog radnog mjesta do projekata kojima se promiče strukovno obrazovanje među stanovništvom.[63]

Dakle, kako bi pomogao u zapošljavanju ESF omogućava radnicima koji su ostali bez posla poboljšavanje svojih vještina ili stjecanje novih čak i prekvalifikaciju za nove poslove. Također, sredstva se koriste za poticanje mladih na školovanje, tj. smanjenja broja osoba koje rano napuštaju školovanje i povezuju sveučilišta s poslovnim svijetom kako bi olakšali mladima pronalazak posla. Osim zapošljavanja ESF radi i na stvaranju novih radnih mjesta i zbog toga podržava poduzetništvo. S obzirom da mala poduzeća zauzimaju 99% svih poduzeća u EU ovaj fond je prepoznao njegovu važnost i zbog toga želi pomoći svim malim poduzetnicima. Njima ESF nudi mnoštvo mogućnosti poput osposobljavanja na području upravljanja, mentorskog rada ili vođenja kroz formalnosti prilikom osnivanja poduzeća i prvih faza rada, osposobljavanja zaposlenika, pristupa mrežama drugih poduzetnika te, prema potrebi, podrške izvozu i unaprjeđivanju međunarodnog poslovanja.[64]Osim toga ESF nudi poduzetnicima mikrozajmove, jer mnogi novi poduzetnici teško dolaze do financijskih sredstava.

[63]Europska komisija (2013.): Europski socijalni fond, Ulaganje u ljude str. 1; [Internet], raspoloživo na:[http://bookshop.europa.eu/is-bin/INTERSHOP.enfinity/WFS/EU-Bookshop-Site/hr_HR/-/EUR/ViewPublication-Start?PublicationKey=KE3112665] [22.10.2015.]
[64]Europska komisija (2013.): Europski socijalni fond, Ulaganje u ljude str. 7; [Internet], raspoloživo na:[http://bookshop.europa.eu/is-bin/INTERSHOP.enfinity/WFS/EU-Bookshop-Site/hr_HR/-/EUR/ViewPublication-Start?PublicationKey=KE3112665] [22.10.2015.]

Iznos sredstava koje dodjeljuje EU ovisi o društvenim i ekonomskim čimbenicima, a stopa sufinanciranja iznosi između 50%i 85% ukupnih troškova projekta.[65]U razdoblju 2014.-2020. Hrvatska ima na raspolaganju 1,4 milijarde eura.

Prioritetima ESF-a za razdoblje od 2014-2020. godine predloženi su:[66]

- promoviranje zapošljivosti i potpora mobilnosti,
- investiranje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno obrazovanje,
- promoviranje socijalne uključenosti i borba protiv siromaštva,
- jačanje institucionalnih kapaciteta i učinkovitosti javne uprave.

Kohezijski fond (eng. *CohesionFund*– CF) je fond kojim se nastoje smanjiti ekonomske i socijalne razlike među državama članicama, a namijenjen je članicama čiji BDP po stanovniku ne prelazi 90% prosjeka EU.[67] Sredstva su namijenjena za provedbu projekata kojima se poboljšavaju okoliš i prometna infrastruktura koja je dio transeuropske prometne mreže. Ovaj instrument financira velike infrastrukturne projekte u kojima se najmanje 25 milijuna eura izdvaja za okolišne, a 50 milijuna eura za prometne projekte. Stope sufinanciranja projekata iznose od 80 do 85 posto, a iznos alokacije za pojedinu državu računa se prema dvama kriterijima: površina i broj stanovnika.[68] Kohezijski fond za razdoblje 2014.-2020. ima na raspolaganju ukupno 63,4 milijarde eura, od čega Hrvatska ima na raspolaganju 8 milijardi eura.

Sredstva iz kohezijskog fonda bit će usmjerena u sljedeće ciljeve:[69]

- potpora prelasku na ekonomiju s niskim udjelom ugljika u svim sektorima,
- promicanje prilagodbe na klimatske promjene te upravljanje i prevencija rizika,
- zaštita okoliša i promocija učinkovitosti resursa,
- promicanje održivog prometa i uklanjanje uskih grla u ključnim mrežama,

[65]Eu strukturni fondovi str. 7; [Internet], raspoloživo na:
[66]HGK: Ususret fondovima kohezijske politike u Hrvatskoj, str. 31; [Internet], raspoloživo na: [http://www.hgk.hr/wpcontent/blogs.dir/1/files_mf/ususret_fondovima_kohezijske_politike_u_hr_hgk_publikacija_za_web.pdf] [29.04.2015.]
[67]EU fondovi 2014.-2020. Mini vodič kroz europske strukturne i investicijske projekte str. 11;[Internet], raspoloživo na:[http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2015/09/2013-ESI-Fondovi.pdf] [22.10.2015.]
[68]HGK (2015):Kohezijska politika Europske unije i Hrvatska 2014. - 2020., str.12; [Internet], raspoloživo na:[http://www.hgk.hr/sektor-centar/centar-za-eu/publikacija-kohezijska-politika-europske-unije-i-hrvatska-2014-2020-vodic-kroz-strateski-okvir-i-pregled-mogucnosti-financiranja]
[69]HGK: Ususret fondovima kohezijske politike u Hrvatskoj, str. 28; [Internet], raspoloživo na: [http://www.hgk.hr/wpcontent/blogs.dir/1/files_mf/ususret_fondovima_kohezijske_politike_u_hr_hgk_publikacija_za_web.pdf]

- jačanje institucionalnih kapaciteta te jačanje javne administracije.

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (eng. *EuropeanAgricultureFund for RuralDevelopment* – EAFRD) ima za cilj jačanje europske politike ruralnog razvoja i pojednostavljivanje njezine provedbe, konkurentnosti poljoprivrede i šumarstva, osiguranje održivoga gospodarenja prirodnim resursima i klimatske aktivnosti, te osiguranje uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih gospodarstava i zajednica, uz stvaranje novih radnih mjesta i očuvanje postojećih.

Sredstva za Europski poljoprivredni fondza ruralni razvoj za razdoblje 2014. - 2020. iznose 84,93 milijarde eura, od čega je 2,35 milijardieura namijenjeno Republici Hrvatskoj. Sredstvima iz fonda će se financirati do 85% vrijednosti projekta, dok će se ostalih 15% financirati iz nacionalnog proračuna.

EAFRD ima tri osnovna cilja:[70]unaprjeđenje konkurentnosti poljoprivrede;osiguranje održivog gospodarenja prirodnim resursimai klimatske aktivnosti;osiguranje uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnihgospodarstava i zajednica, uz stvaranje novih radnihmjesta i očuvanje postojećih.Navedeni ciljevi će se ostvariti pomoću aktivnosti koje su prihvatljive za financiranje u okviru ovog fonda kao što su informiranje poduzetnika o inovacijama i jačanje konkurentnosti u poljoprivredi i šumarstvu, te povećanje održivosti gospodarstva. Poticanje očuvanja okoliša obnovom i očuvanjem ekološke ovisnosti o poljoprivredi i šumarstvu, promicanje klimatski prilagodljive poljoprivrede i šumarstva i gospodarski razvoj ruralnih područja.[71]

Potecijalni korisnici sredstava iz ovog fonda su poljoprivredna gospodarstva, gospodarski subjekti u poljoprivredi, šumarstvu, prehrambenoj industriji, turizmu inepoljoprivrednim djelatnostima koje se obavljaju na ruralnom području, proizvođačke organizacije, savjetodavne službe, udruge, mediji, znanstvene i obrazovne institucije, ženepoduzetnice, mladi poljoprivrednici, komunalne tvrtke, jedinice lokalne samouprave.

[70]Poduzetnici pred izazovom korištenja EU fondova, str.26; [Internet], raspoloživo na: [http://issuu.com/ivanamaletic/stacks/603d80b783a3499fb566c4932ff40e8b] [21.04.2015.]
[71]IPA INFO (2012): EU Strukturni fondovi, str. 18; [Internet], raspoloživo na: [file:///C:/Users/Marija/Desktop/Downloads/eu-strukturni-fondovi.pdf] [05.08.2015.]

Kao što se može uočiti, ovaj fond nudi niz mogućnosti financiranja SME u prvom planu SME u ruralnim područjima, u sektoru poljopivrede, te ima za glavni cilj povećanje konkurentnost poljoprivrednika.

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (eng. *EuropeanMaritimeandFisheriesFund*– EMFF) osigurava sredstva ribarskoj industriji i priobalnim zajednicama s ciljem njihove prilagodbe promijenjenim uvjetima u sektoru i postizanja gospodarske i ekološke održivosti.Moguće je financirati sve sektore ribarske industrije – ribarstvo, akvakultura (uzgoj ribe, školjkaša i podvodnog bilja) te obradu i marketing ribarskih proizvoda. Posebna pažnja usmjerena je na riblje zajednice koje su se našle pod utjecajem nedavnih promjena u industriji.[72]

Iz ovog fonda može se financirati do 85% ukupne vrijednosti projekta. Maksimalan doprinos fonda za pojedine se projekte izračunava kao omjer ukupnog zbroja svih javnih rashoda dok omjer financiranja iz fonda varira ovisno o prioritetima, a veći je za regije s nižim stupnjem razvijenosti i nove zemlje članice.[73]Svaka država članica sastavlja nacionalni strateški plan za provedbu Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo, predstavljajući ukupnu stratešku viziju i politiku srednjoročnog razvoja ribarskog sektora i sektora akvakulture. Taj plan pokriva sva područja Zajedničke ribarske politike (CFP) i predstavlja temelj za aktivnosti koje se odaberu za financiranje od strane Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo.[74]

Prioriteti Unije u sklopu EMFF su:[75]

- poticanje održivog, učinkovitog, inovativnog i konkurentnog ribolova;
- poticanje održivog, učinkovitog, inovativnog i konkurentnog uzgoja;
- poticanje provedbe ZRP-a kroz prikupljanje podataka te nadzor i kontrolu;
- povećanje zaposlenosti i teritorijalne kohezije;
- poticanje trženja i prerade;
- poticanje provedbe integrirane pomorske politike.

[72]HGK (2015):Kohezijska politika Europske unije i Hrvatska 2014. - 2020., str.16; [Internet], raspoloživo na:[http://www.hgk.hr/sektor-centar/centar-za-eu/publikacija-kohezijska-politika-europske-unije-i-hrvatska-2014-2020-vodic-kroz-strateski-okvir-i-pregled-mogucnosti-financiranja]

[73]EU FONDOVI (2014.-2020.): Mini vodič kroz europske strukturne i investicijske fondove s primjerima projekata, str. 15; [Internet], raspoloživo na:[http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2015/09/2013-ESI-Fondovi.pdf] [22.10.2015.]

[74]IPA INFO (2012): EU Strukturni fondovi, str. 23; [Internet], raspoloživo na: [file:///C:/Users/Marija/Desktop/Downloads/eu-strukturni-fondovi.pdf] [05.08.2015.]

[75]Poduzetnici pred izazovom korištenja EU fondova, str.32; [Internet], raspoloživo na: [http://issuu.com/ivanamaletic/stacks/603d80b783a3499fb566c4932ff40e8b] [21.04.2015.]

Ukupan iznos sredstava kojima ovaj fond u cjelosti raspolaže u razdoblju od 2014.- 2020. je 6,4 milijarde eura, od čega je 5,7 milijardi eura namijenjeno provedbi u državama članicama.

3.3. Programi Europske unije

3.3.1. Horizon 2020 (Obzor)

Horizon 2020 novi je program Europske unije za istraživanje i inovacije za razdoblje 2014. – 2020.Glavni ciljHorizona 2020 je pružanje rješenja i odgovora vezanih za gospodarsku krizu, investiranje u nove poslove i razvoj, rješavanje pitanja građana EU o njihovoj materijalnoj sigurnosti, općoj sigurnosti i okolišu, kao i jačanje globalne pozicije EU u istraživanjima, inovacijama i tehnologijama.[76]Na razini Unije za programHorizon 2020 izdvojen je proračun u iznosu od 78,6 milijardi eura.Struktura Horizona 2020. temelji se na tri glavna prioriteta: Izvrsna znanost *(ExcellentScience),* Industrijsko vodstvo *(IndustrialLeadership*) iDruštveni izazovi *(SocietalChallanges).*[77]

Prioritet Izvrsna znanost potaknut će položaj EU-a kao svjetskog predvodnika u znanosti,pomaganjem znanstvenicima u suradnji i razmjeni ideja diljem Europe. Pomoći će talentiranim pojedincima i inovativnim tvrtkama da povećaju konkurentnost Europe, stvaranjem radnih mjesta i pridonošenjem boljem životnom standardu, što će svakome koristiti.[78]

Prioritet Izvrsna znanost sastoji se od četiri aktivnosti koje se provode kroz: [79] Europsko istraživačko vijeće *(ERC*) za jačanje istraživanja u graničnim područjima znanosti; Buduće i nadolazeće tehnologije *(FET)* za jačanje kolaborativnih, transdisciplinarnih istraživanja koja teže nastanku radikalnih inovacija i podržavaju alternativne ciljeve i koncepte; Aktivnosti MSCA *(Marie Sklodowska Curie Actions)* za podršku inovativnoj izobrazbi i osposobljavanje

[76]Poduzetnici pred izazovom korištenja EU fondova, str.37; [Internet], raspoloživo na: [http://issuu.com/ivanamaletic/stacks/603d80b783a3499fb566c4932ff40e8b] [21.04.2015.]
[77] Obzor 2020 (2013.):Hrvatski portal okvirnog programa EU za istraživanja i inovacije; [Internet], raspoloživo na: [http://www.obzor2020.hr/obzor2020/sto-je-obzor-2020] [28.10.2015.]
[78] Obzor 2020 (2013.):Hrvatski portal okvirnog programa EU za istraživanja i inovacije; [Internet], raspoloživo na: [http://www.obzor2020.hr/obzor2020/sto-je-obzor-2020] [28.10.2015.]
[79] Obzor 2020 (2013.):Hrvatski portal okvirnog programa EU za istraživanja i inovacije; [Internet], raspoloživo na: [http://www.obzor2020.hr/obzor2020/sto-je-obzor-2020] [28.10.2015.]

istraživača, njihovih vještina, te geografskoj i transdisciplinarnoj mobilnosti; Istraživačke infrastrukture *(RI)* za razvoj i jačanje europskih istraživačkih infrastruktura svjetske klase, uključujući i e-infrastrukture.Za prioritet Izvrsne znanosti izdvojeno je24,4 milijarde eura.

Industrijsko vodstvo je usmjereno na podržavanje istraživačkih i inovacijskih projekata s jakim fokusom na primijenjena istraživanja strateških tehnologija Europe. Strateškimtehnologijama smatraju se ključne razvojne tehnologijepoput informacijske i komunikacijske tehnologije,nanotehnologije, naprednih materijala, biotehnologijai istraživanja svemira. Za ovaj prioritet izdvojeno je 17 milijardi eura.
Obzor 2020. karakterizira i širi pristup osobito za mala i srednja poduzeća kroz integrirani pristup pokrivajući cijeli inovacijski ciklus, od faze idejnog koncepta i izvodljivosti preko istraživanja, razvoja i testiranja, pa sve do komercijalizacije i izlaska na tržište. Novi instrumenti za mala i srednja poduzeća koristit će se u svim društvenim izazovima i industrijskim tehnologijama.[80]

U okviru prioriteta Industrijsko vodstvo još su dvije aktivnosti osobito važne za mala i srednja poduzeća:

- SME Instrument
- Pristup financijskim sredstvima

SME Instrument je razvijen od strane Europske komisije, a namijenjen je svim inovativnim malim i srednjim poduzećima koji teže rastu, razvoju i internacionalizaciji poslovanja. Ovaj instrument osigurava podršku u svim fazama inovacijskog ciklusa, od koncepcije poslovne ideje i planiranja preko izvršenja poslovnog plana i demonstracije do komercijalizacije.

Pristup financijskim sredstvima služi za pružanje potpore poduzećima i drugim vrstama organizacija koje se bave istraživanjem i inovacijama kako bi financijskim instrumentima ostvarili lakši pristup zajmovima, jamstvima, protu-jamstvima, njihovim hibridima, kao i financiranju dioničkim kapitalom.

Društveni izazovi bave se pitanjimakoja utječu na život svih građana Europske unije. To su zdravstvo, demografske promjene i blagostanje, sigurnost hrane, održivu poljoprivredu,

[80]MINPO; [Internet], raspoloživo na: [http://www.minpo.hr/default.aspx?id=520]

istraživanje mora i pomorstva, bio gospodarstvo, učinkovitost i čistu energiju, pametni "zeleni" promet, klimu, učinkovite resurse i sirovine. Za ovaj prioritet izdvojeno je ukupno 29,7 milijardi eura.[81]

Sastoji se od sedam društvenih izazova, odnosno strateških prioriteta:[82] zdravlje, demografske promjene i kvaliteta života; sigurnost hrane, održiva poljoprivreda i šumarstvo; istraživanje mora, pomorja i unutarnjih voda i bioekonomija; sigurna, čista i učinkovita energija, pametni, zeleni i integrirani promet; klimatska aktivnost, okoliš, učinkovitost resursa i sirovine; uključiva inovativna i promišljena društva te sigurna društva

Program Horizon 2020 namjenjen je malim i srednjim poduzetnicima koji žele unaprijediti i razviti svoje poslovanje novim tehnologijama, te svima koji se bave raznim istraživanjima. S obzirom da je program nov očekujem da većina poduzetnika nije još upoznata s njim, ali da će biti zainteresirani za sredstva iz ovog fonda.

3.3.2. COSME

COSME je novi program za programsko razdoblje 2014. – 2020. koji potiče osnivanje i rast malih i srednjih poduzetnika. Obuhvaća aktivnosti poput donošenja i provođenja politika na području poduzetništva te aktivnosti promicanja poduzetništva. Cilj je povećati konkurentnost europskih tvrtki, smanjiti nezaposlenost, stvoriti poticajnu poduzetničku okolinu i razvoj poduzetništva.[83]

Program će provoditi mjere u cilju smanjivanja svih onih poteškoća koje ograničavaju rast poduzeća (posebice MSP) uključujući bolje poslovno okruženje, lakši pristup financijama, promociju poduzetničke kulture i internacionalizaciju malih i srednjih poduzeća tj. njihov izlazak na strana tržišta, u Europi i izvan EU. Osnovni ciljevi programa su:[84]

- olakšavanje pristupa financiranju za mala i srednja poduzeća
- stvaranje okruženja koje je pogodno za stvaranje i rast gospodarstva
- poticanje poduzetničke kulture u Europi

[81] Europski-fondovi.eu; [Internet], raspoloživo na: [http://europski-fondovi.eu/program/cosme] [22.10.2015.]
[82] Obzor 2020 (2013.):Hrvatski portal okvirnog programa EU za istraživanja i inovacije; [Internet], raspoloživo na: [http://www.obzor2020.hr/obzor2020/sto-je-obzor-2020] [28.10.2015.]
[83] Europski-fondovi.eu; [Internet], raspoloživo na: [http://europski-fondovi.eu/program/cosme] [22.10.2015.]
[84]MINPO; [Internet], raspoloživo na: [http://www.minpo.hr/default.aspx?id=520]

- povećanje održive konkurentnosti EU tvrtki
- pomaganje malim poduzećima da rade izvan svoje matične zemlje i poboljšanje njihovog pristupa tržištima

Aktivnosti pomoću kojih će se provoditi ovi ciljevi su:[85]

1. Pristup financiranju za mala i srednja poduzeća kroz namjenske financijske instrumente

Ova aktivnost je jedan od glavnih problem koji se želi riješiti sa programom COSME jer mala i srednja poduzeća karakterizira nedostatak odgovarajućih instrumenata financiranja, a posebno fondova rizičnog kapitala koje bi poduzetnici koristili za financiranje svojih projektata u ranim fazama i fazama rasta.

Kroz ovaj program malim i srednjim poduzetnicima osigurati će se jamstvene linije za kredite koje će ponuditi jamstva za:[86]zaduženja putem kredita ili leasinga kako bi se MSP-ima olakšao pristup financiranju putem zaduživanja i sekuritizacijom zaduženja MSP-a kako bi se omogućilo dodatno financiranje za potrebe rasta

Ovaj instrument jamstvom pokriva kredite do 150.000 eura i minimalne ročnosti od 12 mjeseci.Financijska sredstva osigurava Europski investicijski fond u izravnoj suradnji s nacionalnim financijskim institucijama (banke, garancijska društva i fondovi, fondovi rizičnog kapitala) kao financijskim posrednicima. Svake godine najmanje 60% sredstava COSME programa odnosit će se na financijske instrumente.[87]

2. Enterprise Europe Network (EEN)

EEN je mreža poslovnih servisnih centara koja okuplja više od 600 organizacija za potporu poduzećima iz preko 60 zemalja, uključujući gospodarske i industrijske komore, tehnološke centre ili razvojne agencije.

3. Poduzetništvo

[85] Europski strukturni i investicijski fondovi; [Internet], raspoloživo na: [http://www.strukturnifondovi.hr/cosme]
[86]Poduzetnici pred izazovom korištenja EU fondova, str.44; [Internet], raspoloživo na: [http://issuu.com/ivanamaletic/stacks/603d80b783a3499fb566c4932ff40e8b] [21.04.2015.]
[87]MINPO; [Internet], raspoloživo na: [http://www.minpo.hr/default.aspx?id=520]

Organizirati će se razne akcije svake godine u EU za potporu malim i srednjim poduzećima ili za određene ciljne skupine, kao što su mladi i žene poduzetnice. Uspostavljene inicijative poput Tjedna malog i srednjeg poduzetništva i Mreže žena poduzetnica će biti nastavljene. Mobilnost i razmjena za poduzetnike će se održavati i proširivati.

4. Poboljšanje okvirnih uvjeta za konkurentnost poduzeća i razvoj politika

To će se postići prikupljanjem i analizom podataka o izvedbi i politikama država članica i regija kao i o drugim gospodarstvima, ali i studije o najnovijim trendovima i razvoju u pojedinim sektorima u europskim i svjetskim tržištima. Uključuju godišnje EU izvješće o konkurentnosti i analize o smanjenju administrativnog opterećenja u EU zakonodavstvu koje se odnosi na mala i srednja poduzeća. Organizirati će se razna javna događanja kako bi se prikupila i širila sektorska znanja, obavijestili kreatori politike, i dali prijedlozi o novim politikama koje bi povećale koherentnost i suradnju između politika zemalja članica EU za poticanje poduzetništva.

5. Internacionalizacija malih i srednjih poduzeća

COSME program će pružiti podršku malim i srednjim poduzećima kako bi se olakšalo širenje poslovanja na jedinstvenom tržištu EU-a te na tržištima izvan EU-a. Međunarodna poslovna suradnja će se poticati, posebice, kako bi se smanjila razlika u regulatornom i poslovnom okruženju, između EU i njezinih glavnih trgovinskih partnera.

Ukupni proračun COSME-a iznosi 2,3 milijarde eura. Svake bi godine ovaj program treba pridonijeti povećanju EU BDP-a u iznosu od 1,1 milijardu eura, pomoći oko 40.000 europskih tvrtki u stvaranju i spašavanju 30.000 radnih mjesta te omogućiti pokretanje oko 1200 novih proizvoda, usluga ili procesa.[88]

S obzirom da program COSME ima za cilj riješiti neke od glavnih problema većine poduzetnika, a to je problem financiranja, te konkurentnost i izlazak na strana trišta očekujem da će poduzetnici biti upoznati i vrlo zainteresirani za ovaj program.

[88] Europski-fondovi.eu; [Internet], raspoloživo na: [http://europski-fondovi.eu/program/cosme]

3.3.3. Erasmus za mlade poduzetnike

Erasmus za mlade poduzetnike je prekogranični program razmjene koji pruža novim ili potencijalnim poduzetnicima mogućnost da usavrše svoja znanja i vještine za vlastito poslovanje kod iskusnijih poduzetnika u zemljama EU.[89]

Pokrenut je 2009.godine,a pod vodstvom je Opće uprave za poduzetništvo i industriju i Europske komisije. U ovom programu sudjeluju novi poduzetnici koji su u ranoj fazi poslovanja, ili trgovačka društva koja tek planiraju nastati ili već nastala ali do tri godine starosti. Novi poduzetnici usvajaju i razmjenjuju znanje i poslovneideje s iskusnim poduzetnikom kod kojeg borave i s kojimsurađuju u razdoblju od jednog do šest mjeseci, a boravakim jednim dijelom financira Europska komisija.Osim novih poduzetnika u program sudjeluju i poduzetnici domaćini. To su iskusni i uspješni poduzetnici koji su vlasnici trgovačkog društva starijeg od tri godine ili poduzetnici koji su direktno uključeni u uprave malih i srednjih trgovačkih društava. Ovaj program ima mnoge prednosti kako za nove poduzetnike tako i za poduzetnika domaćina. Novom poduzetniku se pruža mogućnost edukacije u malom ili srednjem poduzeću u inozemstvu, pristup novim tržištima, međunarodna suradnja, te potencijalne prilike za suradnju s inozemnim partnerima. Poduzetnik domaćin može profitirati od novih ideja koje u poduzeće unosi mladi motivirani poduzetnik, novi će poduzetnik možda imati posebne vještine ili znanja iz područja kojima poduzetnik domaćin ne vlada, a koja se mogu izvrsno nadopunjavati s poslom.

Ciljevi ovog projekta su:[90]

- učenje i usavršavanje start – up i potencijalnih poduzetnika
- stvaranje novih poslovnih ideja
- otkrivanje i proučavanje tržišta
- umrežavanje diljem Europe
- razvijanje poslovnih vještina
- procjena rizika poslovanja

[89]Enterprise Europe network; [Internet], raspoloživo na: [http://www.een.hr/hr/erasmus-za-poduzetnike-pocetnike/]
[90] HGK; [Internet], raspoloživo na: [http://www.hgk.hr/sektor-centar/centar-za-poduzetnistvo-inovacije-i-tehnoloski-razvoj/erasmus-za-poduzetnike-pocetnike]

Na program se prijavljuje putem on – lineformulara te je potrebno kontaktirati lokalnu kontakt točku. Lokalna kontakt točka je posrednička organizacija koja je nadležna za nove poduzetnike od pomaganja u prijavi do umrežavanja i pronalaženja poslovne razmjene sa poduzetnikom domaćinom. U Hrvatskoj je lokalna kontrolna točka Hrvatska gospodarska komora.Nakon što se prijava prihvati mladi poduzetnik uz pomoću lokalne control točke odabire idealnog poduzetnika domaćina. Uključene strane (npr. novi poduzetnik, poduzetnik domaćin i njihove nadležne lokalne kontakt-točke) sastavit će „Izjavu o obvezivanju održavanja kvalitete" koja će se sastojati od opisa radnog/edukativnog projekta, zadataka, odgovornosti, isporuka, financijskih uvjeta i pravnih strana razmjene. Nadležne lokalne kontakt-točke organizirat će i aktivnosti primjerice obuke na kojima će se pripremiti nove poduzetnike za razmjenu. I naposljetku slijedi razmjena u terminu koji svima odgovara u trajanju od 1 do 6 mjeseci.[91]

3.4. Postupak od ideje od realizacije

Postupak prijave za EU projekte je poprilično složen i razlikuje se od projekta do projekta, također složenost prijave ovisi o vrsti poticaja na koju se projekt prijavljuje. Prijave većih projekata su mnogo zahtjevnije i za pripremu takvih projekata je potrebno i nekoliko mjeseci, dok prijave za male projekte je moguće pripremiti između 2 ili 4 tjedna. Bitno je naglasiti da ne postoji jedinstvena procedura za sve projekte, zbog toga će biti objašnjena općenita procedura koja je primjenjiva za mala i srednja poduzeća.

Za gotovo sve projekte procedura od objave natječaja do realizacije izgleda ovako:[92]

- tijelo raspiše natječaj i objavi dokumentaciju na referentnim internetskim stranicama i u drugim glasilima
- potencijalni prijavitelji pripremaju projektnu prijavu koju šalju u zadanom roku
- ugovorno tijelo zaprima i obavlja registraciju dokumentacijske prijave u skladu s naznačenim rokom
- provodi se administrativna provjera projektnih prijava
- u ovoj fazi procjene obavlja se provjera prihvatljivosti prijavitelja, projekta i aktivnosti

[91]Erasmus for YoungEntrepreneurs ; [Internet], raspoloživo na: [http://www.erasmus-entrepreneurs.eu/page.php?pid=014]

[92]Praktični vodić za korisnike EU fondova, HUP, Zagreb, studeni 2012. str.9; [Internet], raspoloživo na: [http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2013/03/Prakticni-vodic-za-korisnike-EU-fondova_web.pdf] [27.08.2015.]

- ocjena kvalitete,po završetku procjene sastavlja se indikativna lista projekata preporučenih za financiranje i rezervna lista
- provjera prihvatljivih troškova
- na kraju se donosi odluka o financiranju i uspješne prijavitelje poziva se na potpis ugovora

Dakle, kao što je navedeno natječaji za EU projekte se objavljuju na referentnim internetskim stranicama, a to su stranice: Ministarstva poduzetništva i obrta,Središnje agencije za financiranje i ugovaranje, Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske Unije, Hrvatska gospodarska komora, HamagBicro, Ministarstva gospodarstva, HBOR-a, informacije o natječajima se mogu pronaći i na drugim mjestima ali navedene stranice su primarni izvori informacija.Tvtka najčešće ima osobu koja je zadužena za praćenje svih objava, događanja i javnih poziva vezanih za financiranje iz EU fondova. Potrebno je da tvrtka unaprijed ima jasnu ideju o projektu kako bi znala koji joj natječaj odgovara.[93]

Svaka organizacija koja se prijavljuje na neki od natječaja koji se financiraju novcem iz europskih fondova mora jasno definirati sljedeće stavke projekta:[94] Opće i posebne ciljeve; Rezultate i aktivnosti; Vremenske rokove provedbe; Ciljanu skupinu i krajnje korisnike; Metodologiju provedbe i rizike; Mogućnost održivosti projekta i Proračun

Nakon odabira odgovarajućeg natječaja potrebno je prikupiti određenu projektnu dokumentaciju. Pripremljena i predana dokumentacija je ključna za prolaz projekta kroz sve faze postupka vrednovanja projektne prijave. Predana dokumentacija odlučuje hoće li projekt biti odobren, zato je potrebno uložiti mnogo truda u njenu pripremu. Za svaki natječaj posebno se objavljuje potrebna dokumentacija, ali u daljnoj analizi bavit ćemo se na onim dokumentima koji odlučuju o konačnom uspjehu u dodjeli bodova kroz kvalitativnu evaluaciju projektne prijave i koji se traže u trenutno otvorenim natječajima za male i srednje poduzetnike. Dokumentacija koja se traži u trenutno otvorenim natječajima za male i srednje poduzetnike najčešće uključuje:Prijavni obrazac; Investicijsku studiju; Marketinšku strategiju; Financijsku

[93]Sastavljeno prema: Vodič kroz prijavu projekata za financiranje malih i srednjih poduzeća, str.26 [http://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Vodi%C4%8D%20kroz%20EU%20strukturne%20fondove%20za%20male%20i%20srednje%20poduzetnike.pdf] i MINPO; [Internet], raspoloživo na: [https://poduzetnistvo.gov.hr/vijesti/eu-natjecaji-prva-dva-natjecaja-za-poduzetnike-namijenjena-proizvodnji-iz-operativnog-programa-konkurentnost-i-kohezija-2014-2020/1124] [05.11.2015.]

[94]http://www.eu-projekti.info/sto-treba-definirati-prilikom-razrade-projekta

konstrukciju projekta; Infrastrukturnu komponentu projekta; Izjavu o usklađenosti s uputama za prijavitelje; Skupna izjava; Izjava o nekažnjavanu te Izjava o korištenim potporama.

Prijavni obrazac[95]je dokument koji traži opće podatke o projektu i prijavitelju projekta, te partnerima projekta, predstavljaju se ključni financijski i opisni pokazatelji iz dokumenta investicijske studije.Najviše informacija traži se u poglavlju pod nazivom „*Obrazloženje projekta"* gdje je potrebno navesti ciljeve projekta i utjecaj koji će projektne aktivnosti imati na poslovanje poduzeća. Zatim obrazac traži od prijavitelja i detaljnu prezentaciju načina na koji će se utrošiti sredstva dodijeljena projektom uz jasno i detaljno prezentiranje povezanosti s očekivanim rezultatima projekta i pokazateljima uspješnosti kojima će se ocjenjivati planirana postignuća projekta. U obrascu je potrebno prikazati razradu svakog pojedinog koraka u procesu provedbe projektnih aktivnosti s jasno naznačenim vremenskim trajanjem i planiranim troškovima provedbe. Važno je naglasiti povezanost s troškovima, predviđenim za provedbu svih planiranih aktivnosti.

Studija izvodljivosti (investicijska studija)[96] je najvažniji dokument kojim se prikazuju zadani ciljevi i očekivani rezultati prijavljenog projekta, te se iz ovog dokumenta koriste podaci za izradu drugih obrazaca i potrebnih dokumenata u prijavi projekta. Sadržaj studije izvodljivosti određuje institucija koja je raspisala natječaj. Studija izvodljivosti se ocjenjuje u fazi kvalitativne procjene projekta u kojoj je potrebno proći prag od 70 od 100 mogućih bodova kako bi projekt prošao u sljedeću fazu odobravanja.[97] Stoga je bitno fokusirati se na one dijelove koji će se analizirati, s posebnim naglaskom na tražene ciljeve i očekivane rezultate. Da bi studija izvodljivosti bila što bolja i ostvarila maksimalan broj bodova potrebno je obratiti dodatnu pozornost na sljedeće elemente:

[95]Sastavljeno prema sljedećoj natječajnoj dokumentaciji : Poboljšanje konkurentnosti i učinkovitosti MSP u područjima s razvojnim posebnostima kroz informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT), Izgradnja proizvodnih kapaciteta MSP i ulaganje u opremu, Ulaganje u proizvodnu tehnologiju MSP; MINPO; [Internet], raspoloživo na: [https://poduzetnistvo.gov.hr/vijesti/eu-natjecaji-prva-dva-natjecaja-za-poduzetnike-namijenjena-proizvodnji-iz-operativnog-programa-konkurentnost-i-kohezija-2014-2020/1124] [15.11.2015.]

[96]Sastavljeno prema: Vodič kroz prijavu projekata za financiranje malih i srednjih poduzeća, str.26; [Internet], raspoloživo na: [http://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Vodi%C4%8D%20kroz%20EU%20strukturne%20fondove%20za%20male%20i%20srednje%20poduzetnike.pdf]

[97]U nekim slučajevima projekt koji je skupio 70 bodova ne prođe u sljedeću fazu zbog velikog broja prijavitelja koji su ostvarili više od 70 bodova.

- Usklađenost projekta sa strateškim i planskim dokumentima[98]
- Ciljevi projekta[99]
- Analiza izvedivosti i opcija[100]
- Proračun prihvatljivih troškova[101]
- Plan aktivnosti i organizacija projekta[102]
- Zaštita i unaprjeđenje okoliša i zaštita na radu[103]

Marketinška strategija[104]podrazumjeva oblikovanje dugoročnih ciljeva projekta i određivanje okvirnih ciljeva za njihovo ostvarenje. Sastoji se od:

- Analize vanjskih čimbenika: analizu kupaca, analizu tržišta i općeg konteksta i analizu konkurencije.
- Analize unutarnjih čimbenika: analiza financijskih aspekata vlastitog poslovanja, analiza nefinancijskog aspekta poslovanja, portfolio analiza
- Swot analiza

Zatim je potrebno odrediti misiju, strateško tržište, ciljano tržište, utvrđivanje resursa i oblikovanje markentiškog miksa. I na kraju potrebno je navesti plan uvođenja i provedbe marketinške strategije.

[98]Potrebno je jasno prikazati povezanost ulagačkog projekta i njegovih rezultata u odnosu na ciljeve predmetnog natječaja i povezanog operativnog programa.
[99]Ovdje pokazujemo konkretne i očekivane rezultate koji se direktno odnose na navedene ciljeve i očekivane rezultate konkretnog natječaja. U ovom se dijelu treba dokazati kako projekt zadovoljava postavljene ciljeve i indikatore predmetnog natječaja.
[100]Potrebno je prikazati analizu budućeg poslovanja ukoliko se ništa ne učini , učine samo manja ulaganja i manji ulagački zahvati u razvoju poslovanja te se dodatno prezentiraju alternativni modeli i mogućnosti ulaganja.
[101]Za razliku od standardnih prikaza troškova ovdje je potrebno troškove prikazati s detaljnom raščlambom na prihvatljive i neprihvatljive troškove u skladu s odredbama predmetnog natječaja.
[102]U ovom dijelu treba predstaviti projektni tim, iskustva tvrtke i članova projektnog tima na provođenju ulagačkih projekata sličnih odlika predmetnog projekta, detaljno prokazati metodologiju provedbe projekta s opisanim aktivnostima, njihovim inputima, outputima i odgovornim osobama za njihovo provođenje.
[103]Ovaj dio studije izvodljivosti ukazuje na neke elemente kojima se mogu ostvariti bodovi u primjerice evaluaciji promicanja održivog razvoja te pokriva dio studije koji je povezan s ciljevima strateških i planskih dokumenata EU-a u smislu ekologije i energetske učinkovitosti.
[104]Sastavljeno prema sljedećoj natječajnoj dokumentaciji : Poboljšanje konkurentnosti i učinkovitosti MSP u područjima s razvojnim posebnostima kroz informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT), Izgradnja proizvodnih kapaciteta MSP i ulaganje u opremu, Ulaganje u proizvodnu tehnologiju MSP; MINPO; [Internet], raspoloživo na: [https://poduzetnistvo.gov.hr/vijesti/eu-natjecaji-prva-dva-natjecaja-za-poduzetnike-namijenjena-proizvodnji-iz-operativnog-programa-konkurentnost-i-kohezija-2014-2020/1124]

Financijska konstrukcija projekta[105] podrazumijeva financijska sredstva koja prijavitelj na natječaj mora osigurati, a računa se tako da se ukupna vrijednost projekta umanji za iznos traženih bespovratnih sredstava i iznos povrativog PDV-a tri su načina zatvaranja financijske konstrukcije:

1. Financiranje kreditom banke/financijskim lizingom
2. Financiranje vlastitim sredstvima
3. Kombinirano financiranje

Nakon prikupljana i slanja potrebne dokumentacije u zadanom roku ugovorno tijelo zaprima i obavlja registraciju dokumentacije.

Ukoliko su svi uvjeti zadovoljeni projektna prijava ide u sljedeću fazu, ukoliko jedan od prethodno navedenih uvjeta nije ispunjen projektna prijava se isključuje iz daljnjeg postupka.
U sljedećoj fazi provodi se administrativna provjera projektne prijave, provodi se primjenjujući Kontrolnu listu za administrativnu provjeru. U slučaju neispunjavanja pojedinih kriterija navedenih u tablici Administrativna provjera, projektna prijava isključuje se iz daljnjeg postupka dodjele. Potom slijedi provjera prihvatljivosti prijavitelja, projekta i aktivnosti na način da se provjerava da li prijavitelj, projekt i aktivnost ispunjavaju sve uvjete koji su navedeni u natječaju. Projektna prijava mora udovoljiti svim primjenjivim kriterijima prihvatljivosti kako bi mogla biti upućena u sljedeću fazu postupka dodjele. Nakon provedene faze provjere prihvatljivosti prijavitelja i aktivnosti, MINPO obavještava prijavitelja o rezultatima predmetne faze.

U sljedećoj faziradi se **ocjenjivanje kvalitete** projektne prijave. Ocjenjivanje kvalitete provodi Odbor za odabir projekata koji može samostalno izvršiti ocjenu projektnih prijava ili proces ocjenjivanja može povjeriti neovisnim procjeniteljima. Da bi projekt prošao u iduću fazu potrebno je prikupiti minimalno 70 bodova.Kriteriji koji se ocjenjuju su sljedeći:[106]

[105] Sastavljeno prema sljedećoj natječajnoj dokumentaciji : Poboljšanje konkurentnosti i učinkovitosti MSP u područjima s razvojnim posebnostima kroz informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT), Izgradnja proizvodnih kapaciteta MSP i ulaganje u opremu, Ulaganje u proizvodnu tehnologiju MSP; MINPO; [Internet], raspoloživo na: [https://poduzetnistvo.gov.hr/vijesti/eu-natjecaji-prva-dva-natjecaja-za-poduzetnike-namijenjena-proizvodnji-iz-operativnog-programa-konkurentnost-i-kohezija-2014-2020/1124]

[106] Sastavljeno prema sljedećoj natječajnoj dokumentaciji : Poboljšanje konkurentnosti i učinkovitosti MSP u područjima s razvojnim posebnostima kroz informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT), Izgradnja proizvodnih kapaciteta MSP i ulaganje u opremu, Ulaganje u proizvodnu tehnologiju MSP; MINPO; [Internet],

- Vrijednost za novac koju projekt nudi – ovaj kriterij uključuje tri komponente koje se ocjenjuju, a to su za omjer troškova i učinaka projekta, razloženost proračuna projekta i doprinos pokazateljima Poziva. Projektna prijava u ovom kriteriju mora ostvariti minimalno 12 bodova kako bi mogla prijeći u sljedeću fazu postupka.
- Financijska održivost projekta–ocjenjivat će se dvije komponente a to su financijska i komercijalna komponenta projekta. Kako bi prešla u sljedeću fazu natječaja projektna prijava u ovom dijelu mora prikupiti minimalno 6 bodova.
- Provedbeni kapaciteti – promatraju se stručnost i kapacitet prijavitelja kroz iskustvo prijavitelja u provedbi projekata te kroz prikazanu metodologiju uspostave projektnog tima i iskustvo voditelja projekta. Potrebno je prikupiti minimalno 8 bodova.
- Dizajn i zrelost projekta - uključuje četiri komponente koje se ocjenjuju, a vezane su za proces logičkog pristupa u fazi identifikacije i formulacije projekta, izvedivosti plana provedbe projekta, identifikaciju rizika i mjere za izbjegavanje/ublažavanje istih te razloženost analize opcija. Potrebno je prikupiti min 8 bodova.
- Horizontalna pitanja - uključuje dvije komponente koje se ocjenjuju, a vezane su za promicanje jednakih mogućnosti i socijalne uključenosti te promociju održivog razvoja.
- Doprinos projekta rješavanju specifičnih razvojnih problema na određenom teritoriju - Doprinos projekta rješavanju specifičnih razvojnih problema na određenom teritoriju mjeriti će se ovisno o indeksu razvijenosti na razini lokalne samouprave (općine i gradovi) gdje je planirano mjesto ulaganja, a ne sjedišta prijavitelja.Veći broj bodova dodijelit će se projektima koji se provode u jedinicama lokalne samouprave s nižim indeksom razvijenosti.

U sljedećoj fazi provodi se **provjera prihvatljivosti troškova**. Cilj pete faze postupka dodjele je provjeriti prihvatljivost troškova primjenjujući Kontrolnu listu za provjeru prihvatljivosti troškova.Tijekom provjere prihvatljivosti troškova provjerava se i osigurava da su ispunjeni uvjeti za financiranje pojedine projektne prijave, određujući najviši iznos prihvatljivih troškova za projektnu prijavu. Projektna prijava mora udovoljiti svim kriterijima prihvatljivosti troškova kako bi bila predložena za donošenje Odluke o financiranju.

---

raspoloživo na: [https://poduzetnistvo.gov.hr/vijesti/eu-natjecaji-prva-dva-natjecaja-za-poduzetnike-namijenjena-proizvodnji-iz-operativnog-programa-konkurentnost-i-kohezija-2014-2020/1124]

Odluka o financiranju se donosi za projektne prijave koje su udovoljile svim kriterijima u prethodnim fazama postupka.U slučaju da preostala sredstva ne budu dovoljna za financiranje čitavog projekta, prijavitelju može biti ponuđena mogućnost da poveća vlastiti udio u sufinanciranju kako bi se premostio taj manjak. Ako je prijavitelj to u mogućnosti učiniti, donijet će se Odluka o financiranju. U slučaju da prijavitelj ne može osigurati dodatna sredstava, neće se donijeti Odluka o financiranju i kontaktirat će se sljedećeg na rang listi. Od prijavitelja se ni pod kojim uvjetima neće tražiti da smanji ili izmijeni svoje aktivnosti kako bi se iste uklopile u raspoloživo financiranje budući da bi to za posljedicu imalo izmjenu projektne prijave.
Odluku o financiranju donosi čelnik tijela, po isteku roka mirovanja. Iznimno, navedeni rok se u opravdanim slučajevima može produžiti uz prethodnu suglasnost Upravljačkoga tijela.[107]

Ugovori za dodjelu potpora iz EU fondova predviđaju mogućnost, ali ne i obvezu isplate do 30% dodijeljene potpore nakon sklapanja ugovora. Većina ugovora za dodjelu ostalih bespovratnih potpora predviđa isplatu od 50% do 80% bespovratne potpore odmah nakon sklapanja ugovora. Preostala sredstva isplaćuju se nakon podnošenja izvještaja o realizaciji dijela ili cijelog projekta te dokaza o plaćanju faktura dobavljačima, a cesije i kompenzacije nisu prihvatljive.[108]
Najčešće obveze koje prijavitelj preuzima prilikom potpisivanja ugovora su realizacija projekta u ugovorenom roku; javna nabava; revizija; vlasništvo nad predmetima nabave projekta; obavljanje djelatnosti; izvještavanje.[109]
Nepoštivanje bilo koje obveze preuzete ugovorom može dovesti do uskraćivanja isplate ili zahtjeva za povratnom dijela ili cjelokupnog iznosa bespovratne potpore.

Kao što je vidljivo procedura za prijavu projekta je poprilično dugotrajna, zahtjevna i potrebna je pomoć stručnjaka, zato očekujem da će ispitanici odgovoriti da je postupak kompliciran i da im nije u potpunosti jasan, te da će najzahtjvniji dio biti priprema dokumenata u skladu s natječajem.

[107] Sastavljeno prema sljedećoj natječajnoj dokumentaciji : Poboljšanje konkurentnosti i učinkovitosti MSP u područjima s razvojnim posebnostima kroz informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT), Izgradnja proizvodnih kapaciteta MSP i ulaganje u opremu, Ulaganje u proizvodnu tehnologiju MSP; MINPO; [Internet], raspoloživo na: [https://poduzetnistvo.gov.hr/vijesti/eu-natjecaji-prva-dva-natjecaja-za-poduzetnike-namijenjena-proizvodnji-iz-operativnog-programa-konkurentnost-i-kohezija-2014-2020/1124]

[108] Kagor(2014.): Poticaji, potpore, EU fondovi-vodič za poduzetnike,str. 10; [Internet], raspoloživo na: [http://www.kagor.hr/hr/usluge/eu-fondovi-i-bespovratna-sredstva/][9.4.2015.]

[109] Kagor(2014.): Poticaji, potpore, EU fondovi-vodič za poduzetnike,str. 10; [Internet], raspoloživo na: [http://www.kagor.hr/hr/usluge/eu-fondovi-i-bespovratna-sredstva/][9.4.2015.]

3.5. Primjeri uspješnih projekata zemalja članica EU

U ovom potpoglavlju će biti navedeni neki primjeri uspješnih projekata zemalja članica Europske unije iz Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda, Kohezijskog fonda,Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i Europskog pomorskog i ribarskog fonda.

Europski fond za regionalni razvoj

Prva dva primjera dolaze iz Belgije. Prvi projekt se zove*Poticanje kreativnogpoduzetništva u Flandriij*[110]. Ukupna vrijednost projekta je 798.800 eura, aiznos sufinanciranja iz EU fondova iznosi 319.500 eura.Projekt daje profesionalnu potporu mladim poduzetnicimapotrebnu za važna menadžerska područja.Osigurana potpora uključuje usmjeravanje oko130 sudionika, kreativnih početnika, kroz održavanjeljetnih škola, dogovaranja prilika umrežavanjate lansiranja ugovora o suradnji između kreativnih početnika.Ljetna škola privukla je oko 40 sudionika tijekomkoje im je pružena predodžba o poduzetništvu,poslovnim idejama i planovima.

Drugi projekt je *Poboljšanje ekološkog učinka malih i srednjih poduzetnika.*[111]Sufinanciranje iz EU fondova iznosi 500.000 eura.Kroz projekt su se financirale ekološkerevizije za male i srednje poduzetnike, te se organiziraloniz predavanja i radionica za tvrtke na temu kako svojeproizvodne procese učiniti „zelenima".Za više od 300 poduzetnika koji su primili obuku organizirane su i ocjene izvedivosti ekološki prihvatljive tehnologije, omogućilo se poduzetnicima korištenje širokog izbora objekata za testiranje, proveli su se brojni demonstracijski projekti za testiranje novih postupaka i materijala te su organizirana savjetovanja o proizvodnji obnovljive energije i umrežavanju.

[110]EU FONDOVI (2014.-2020.): Mini vodič kroz europske strukturne i investicijske fondove s primjerima projekata, str. 15; [Internet], raspoloživo na:[http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2015/09/2013-ESI-Fondovi.pdf] [22.10.2015.]
[111]Poduzetnici pred izazovom korištenja EU fondova, str.18; [Internet], raspoloživo na: [http://issuu.com/ivanamaletic/stacks/603d80b783a3499fb566c4932ff40e8b] [21.04.2015.]

Europski socijalni fond

Sljedeći primjer dolazi iz Rumunjske, a radi se o *Unaprjeđenju vještina kroz kvalitetno stažiranje u Rumunjskoj*. Ukupna vrijednost projekta je5.052.921 eura, aiznos sufinanciranja iz EU fondova iznosi4.345.972 eura.Projektom se studentima osigurava nadopunaakademskih znanja radnim iskustvom koje razvijajukroz stažiranje u uglednim institucijamai poduzećima. Projekt čine tri komponente: osposobljavanjena radnom mjestu za studente, informativnekampanje o mogućnostima stažiranja,program obuke i razvoj vodiča za savjetnike i instruktorekoji pomažu studentima. Do danas je15.000 studenata koristilo program stažiranja sbesplatnim obrocima i prijevozom te osiguranomškolarinom nakon završenog stažiranja.

Idući uspješan projekt se nalazi u Francuskoj naziva se *Poticaji za mlade poduzetnike*[112], iznos sufinanciranja je 176.140 eura. Ova inicijativa temelji se na načelu ‘’kredita na povjerenje’’[113]kojima se omogućuje poduzetnicima da pokrenusvoje poslovanje u optimalnim uvjetima povećavajućiistovremeno i mogućnosti za mlade poduzetnike.U 2010. kroz provedbu ovog projekta bilo jeuključeno 425 osoba, 274 osobe su uspostavile svojeposlovanje, a 73 od njih su žene.

Europski kohezijski fond

Još jedan dobar primjer dolazi iz Rumunjske gdje je u studenom 2010. EBRD[114],uz kohezijski fond, odobrila 200 milijuna eura za sufinanciranje projekta zbrinjavanja otpadnih voda.Ukupna vrijednost projekta iznosi330.000.000,00 eura. Cilj projekta je bio poboljšanje kvalitete pitke vode u Rumunjskoj. Na tragu glavnog projekta, pokrenuto je 12 pod-projekata, u koje će se utrošiti odobrenih 200 milijuna €. Stoga se zbog veličine projekta očekuje odobrenje još 130 milijuna eura. Sto milijuna će otići na sufinanciranje zbrinjavanja otpadnih voda i projekata povezanih s vodnim menadžmentom, a ostalih 30 milijuna na financiranje energetske efikasnosti i zelenih investicija u sklopu dogovorenog okvirnog projekta.[115]

[112]Poduzetnici pred izazovom korištenja EU fondova, str.37; [Internet], raspoloživo na: [http://issuu.com/ivanamaletic/stacks/603d80b783a3499fb566c4932ff40e8b] [21.04.2015.]
[113]Kredit na povjerenje daje se beskamatno ibez dodatnih garancija, a temelji se na odnosu povjerenjas korisnikom koji pristaje platiti/vratiti posuđeni iznos u razdoblju od tri do pet godina.
[114]Europska banka za obnovu i razvoj
[115]Eu-projekti.info, portal o EU fondovima ; [Internet], raspoloživo na: [http://www.eu-projekti.info/kohezijski-fond-2]

Sljedeći uspješan projekt se nalazi na Malti, ukupna mu je vrijednost 26.224.400,00 eura, a iznos sufinanciranja 22.290.700,00 eura.Tri zatvorena odlagališta u Malti su sanirana i obnovljena a ovim projektom će se financirati propisno pokrivanje odlagališta tako da se kasnije mogu koristiti na nove načine uključujući i rekreaciju za stanovnike. Krajnji korisnici projekta su lokalni stanovnici i mnogobrojni turisti na Malti,poboljšat će se kvaliteta zraka i podzemnih voda te će se osigurati platforma za budući razvoj područja za odmor i rekreaciju. Očekuje se otvaranje 80 novih radnih mjesta tijekom faze implementacije i 24 tijekom operativne faze.[116]

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Poduzeće*"FioDourado"* iz Portugala također je uspješno uložilo dobivena sredstva.[117]Ukupna vrijednost njihovog projekta je2.556.352 eura, a iznos sufinanciranja iz EU fondova iznosi768.760 eura.Svrha ovog projekta je modernizirati lanac proizvodnjemaslinovog ulja poznatog proizvođačaFioDourado te unaprijediti postrojenje zaproizvodnju istog. Korištenjem novih tehnologijaispunjeni su ciljevi projekta poput usklađivanja shigijenskim standardima Europske unije te promoviranjakvalitete proizvoda. Sredstva su utrošenana sađenje maslina, kupovinu nove opreme,prilagodbu postojećih i izgradnju novih zgrada teobuku za zaposlenike.

Sljedeći primjer dolazi iz Slovačke gdje se radi o *Modernizaciji poljoprivrednih gospodarstava*[118]. Ukupna vrijednost projekta je 3,36 milijuna eura, iznos sufinanciranja iz EU fondova iznosi 1,26 milijuna eura. Ulaganje u rekonstrukciju staja za mliječnekrave i pomladak te rekonstrukcija i modernizacijaskladišta. Za rezultat ima povećanje prinosa i učinkovitosti, smanjenjeutroška goriva i smanjenje troškova održavanja, osiguranjekvalitete proizvodnje i osiguranje dovoljne količine hranečime se povećala konkurentnost tvrtke.

[116]Eu-projekti.info, portal o EU fondovima ; [Internet], raspoloživo na: [http://www.eu-projekti.info/kohezijski-fond-2]
[117]EU FONDOVI (2014.-2020.): Mini vodič kroz europske strukturne i investicijske fondove s primjerima projekata, str. 15; [Internet], raspoloživo na:[http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2015/09/2013-ESI-Fondovi.pdf] [22.10.2015.]
[118]Poduzetnici pred izazovom korištenja EU fondova, str.29; [Internet], raspoloživo na: [http://issuu.com/ivanamaletic/stacks/603d80b783a3499fb566c4932ff40e8b] [21.04.2015.]

Europski pomorski i ribarski fond

Sljedeći uspješan projekt se nalazi u Ujedinjenom Kraljevstvu. Ukupna vrijednost projekta je2.841.954 eura, iznos sufinanciranja iz EU fondovaiznosi1.421.173 eura.Iz Europskog pomorskog i ribarskog fonda financirat će se obnova luke koja je ujedno i dio povijesnebaštine grada Southwolda. Radovi uključuju rekonstrukciju pratećih objekata, izgradnju novih pristaništa, skladišta, instalaciju prostora za hlađenje i stroja za stvaranje leda, sustava video nadzorate krana nosivosti od 55 kg koji bi služio za prenošenje robe s brodova na obalu.[119]

Posljednji uspješan projekt koji će biti spomenut nalazi se u Estoniji. Ukupna vrijednost projekta je 24.232 eura, a iznos sufinanciranja iz EU fondova iznosi 18.174 eura. Svrha projekta razvoj je turističkog potencijala u području jezera Võrtsjärv razvijanjem turističkog ribolova na temelju kulture ribolova i običaja. Obalno područje očišćeno je, postavljeni su prometni znakovi, izgrađeno je još sadržaja za turiste te su popravljeni kanui za iznajmljivanje. Razne turističke aktivnosti, poput tradicionalnog ribolova, privukle su turiste u ovo područje nakon provedbe projekta.[120]

[119]EU FONDOVI (2014.-2020.): Mini vodič kroz europske strukturne i investicijske fondove s primjerima projekata, str. 15; [Internet], raspoloživo na:[http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2015/09/2013-ESI-Fondovi.pdf] [22.10.2015.]

[120]Eu-projekti.info, portal o EU fondovima ; [Internet], raspoloživo na: [http://www.eu-projekti.info/pogledajte-primjere-projekata-koji-su-financirani-iz-europskog-fonda-za-ribarstvo] [23.10.2015.]

4. REZULTATI EMPIRIJSKOG ISTRAŽIVANJA O INFORMIRANOSTI MALIH I SREDNJIH PODUZETNIKA

4.1. Karakteristike poduzeća u uzorku

Empirijsko istraživanje je provedeno nad malim i srednjim poduzećima u Splitsko – dalmatinskoj županiji. Istraživanje se provodilo pomoću on line anketa koje su ispitanicima poslane na njihov email, koji je dostupan na web stranicama Hrvatske gospodarske komore. Anketa je anonimna i sastoji se od 24 pitanja koja su podijeljena u tri skupine. Prva skupina pitanja se odnosi na opće podatke o poduzeću (broj zaposlenika, primarna djelatnost poduzeća i sl.), druga skupina se odnosi na trenutne izvore financiranja poduzeća i posljednja skupina sadrži pitanja o informiranosti i korištenju EU fondova. Na ankete je odgovorilo 45 ispitanika.

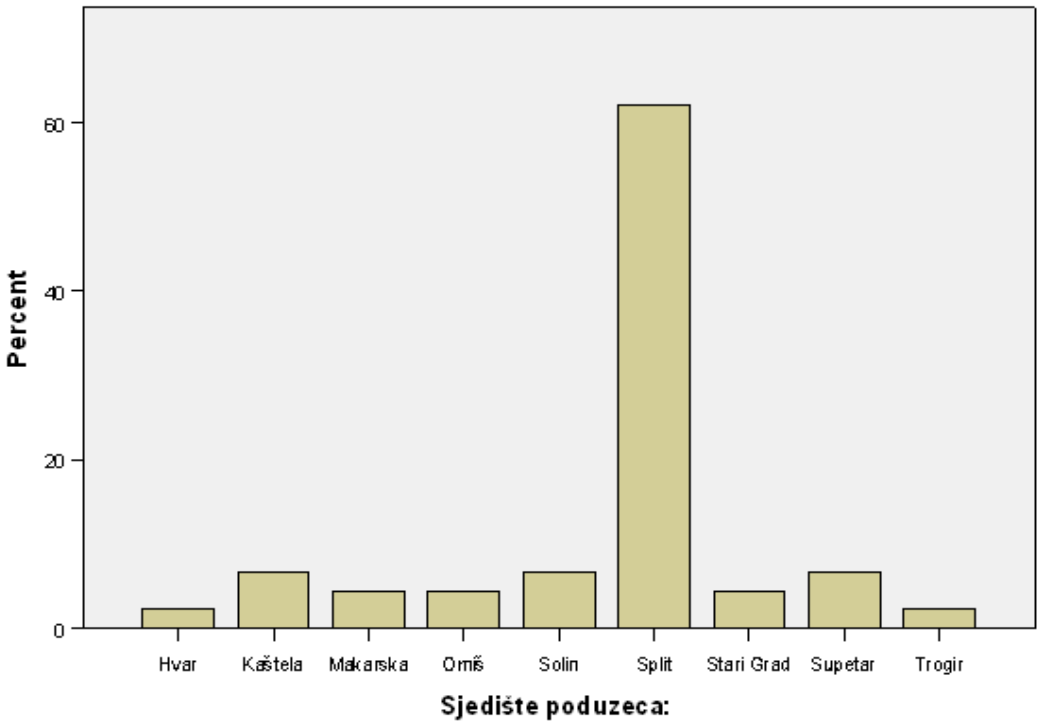

Grafički prikaz 1. Sjedište poduzeća u gradovima Splitsko - dalmatinske županije

Izvor: Izračun autorice

Iz grafičkog prikaza 1je vidljivo da većina poduzeća ima sjedište u gradu Splitu (62,2%), nakon njega slijede Kaštela, Solin i Supetar sa (6,7%), zatim Makarska, Omiš i Stari Grad (4,4%)

isjedište u Hvaru i Trogiru ima najmanje poduzeća (2,2%). Najviše ispitanika su vlasnici mikro poduzeća (46,7%), zatim slijede vlasnici malih poduzeća (40%), te srednja poduzeća (13,3%).

Tablica 3. Primarna djelatnost poduzeća

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid		1	2,2	2,2	2,2
	Brodska automatika	1	2,2	2,2	4,4
	Graditeljstvo	1	2,2	2,2	6,7
	Industrija	12	26,7	26,7	33,3
	Proizvodnja	1	2,2	2,2	35,6
	Proizvodnja ribe	1	2,2	2,2	37,8
	Trgovina	5	11,1	11,1	48,9
	Uslužna djelatnost	23	51,1	51,1	100,0
	Total	45	100,0	100,0	

Izvor: Izračun autorice

Kao što je vidljivo iz tablice 2 većina ispitanih poduzeća se bavi uslužnom djelatnosti (51,1%), druga najzastupljenija djelatnost je industrija (26,7%), te je treća trgovina (11,1%). Ostale djelatnosti su poduzetnici sami naveli i podjednako su zastupljeni, a to su brodska automatika, graditeljstvo, proizvodnja i proizvodnja ribe(2,2%). Većina ispitanih poduzetnika ima godišnji promet do 2 milijuna eura (73,3%), do 10 milijuna eura ima 20% ispitanika i najmanje ispitanika ima godišnji promet do 50 milijuna eura (6,7%).Nadalje, najviše poduzeća je autonomno (88,9%), nakon njih prevladavaju vezana poduzeća (6,7%) i najmanje je partnerskih poduzeća (4,4%).

Sljedeća kategorija pitanja se odnosi na trenutno financiranje poduzeća.Na pitanje koje izvore financiranja trenutno koriste, najviše ispitanika je odgovorilo vlastita sredstva (93,3%). Ovakav odgovor ispitanika je očekivan, jer iako su banke najvažniji vanjski izvor financiranja MSP još uvijek postoje mnoge prepreke za dobivanje kredita, posebno u početku poslovanja. Ostali izvori financiranja koje poduzetnici koriste su: sredstva obitelji i prijatelja (6,7%); krediti banke (40%); leasing (22,2%) zajmovi dobavljača (8,9%); sredstva iz Europskih fondova (4,4%) i prihodi iz poslovanja (2,2%) (Grafički prikaz 2.). Kao najveći problem pristupanju financijskih sredstava poduzetnici navode kompliciranu administrativnu proceduru (75,6%), nedostatak financijskog znanja i vještina poduzetnika (43%), visoki troškovi financiranja (35%), slaba informiranost poduzetnika (30%), neadekvatnost kolaterala (22%), nedovoljna ponuda financijskih sredstava(17,8%) i netransparentan način poslovanja malih i srednjih poduzeća (4,4%).

Na pitanje poduzetnika da li su zainteresirani za financiranje Europskim fondovima 88,9% ispitanih poduzetnika je odgovorilo potvrdno. Također većina poduzetnika zna kako se prijaviti za korištenje EU fondova (66,7%). Najviše ispitanika djelomično je upoznato sa procedurom i zahtjevima (53,3%), zatim odgovor uopće nisu upoznati (24,4%) i najmanje je onih koji su odgovorili da su u potpunosti upoznati (22,2%).

Ispitanici smatraju da je primarna odgovornost Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU (48,9%) da ih informiraju o EU fondovima i proceduri prijave. Osim njih naveli su i Hrvatsku gospodarsku komoru (33,3%), HUP (4,4%), Institut za razvoj poduzetništva i europske projekte (6,7%), Općina/grad (4,4%), županija (2,2%). Na internetskim stranicama se objavljuju svi natječaji, potrebna natječajna dokumentacija i svi potrebni podaci o postupku prijave koji se redovito ažuriraju, stoga je to najbolji i najjednostavniji način kako doći do potrebnih informacija (Tablica 4.).

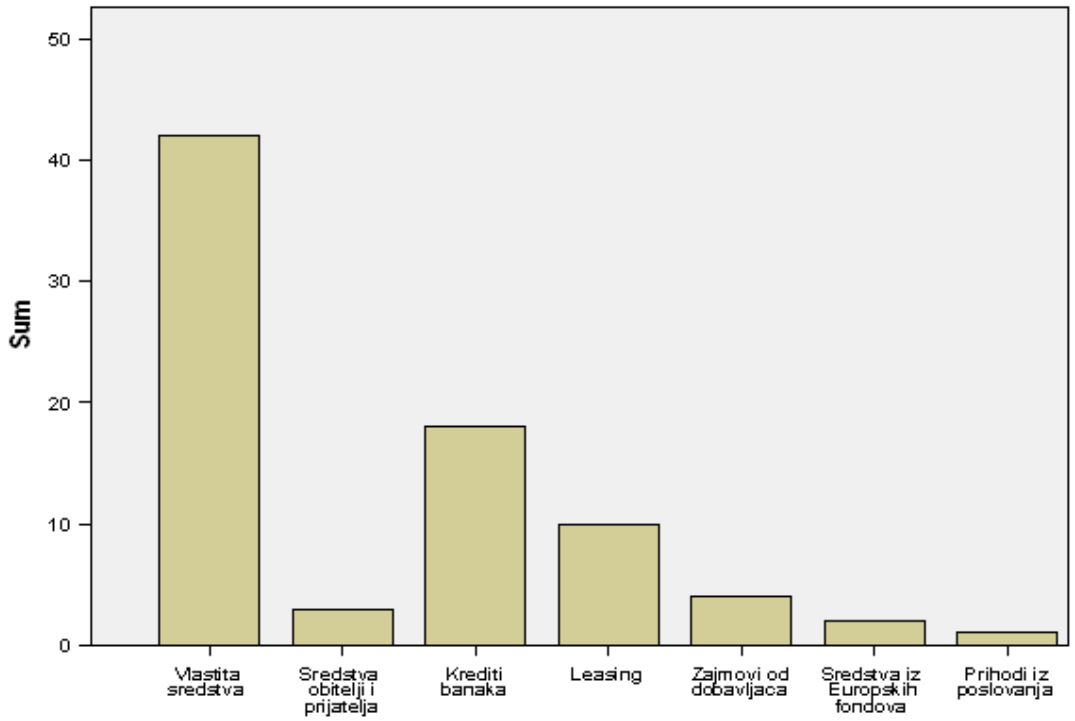

Grafički prikaz 2. Izvori financiranja MSP-a

Izvor: Izračun autorice

Tablica 4. Institucije koje su zadužene za informiranje poduzetnika

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid	Hrvatska gospodarska komora	15	33,3	33,3	33,3
	HUP	2	4,4	4,4	37,8
	Institut za razvoj poduzetništva i europske projekte	3	6,7	6,7	44,4
	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU	22	48,9	48,9	93,3
	Opcina/grad	2	4,4	4,4	97,8
	Županija	1	2,2	2,2	100,0
	Total	45	100,0	100,0	

Izvor: Izračun autorice

Poduzetnici bi dobivena sredstva iz Europskih fondova najviše koristili zainvesticije u nove proizvode/usluge(60%), Marketing (2,2%), upravljanje sustavom (4,4%), ulaganje u infrastrukturu (20%), obuku/obrazovanje zaposlenika (8,9%),pokretanje posla (2,2%) i 2,2% ispitanika je odgovorilo da ne treba sredstva iz EU fondova.

Na pitanje da li se već financiraju sredstvima iz EU fondova 91,1% ispitanika je odgovorilo negativno. Od ponuđenih fondova koji su poduzetnicima bili na raspolaganju oni su koristili IPA-Regionalni razvoj IIIc, Okvirni program 7 (FP7), Okvirni program za konkurentnost i inovacije (CIP), rezultat je prikazan u tablici 4.

Tablica 5. Fondovi koje su poduzetnici do sada koristili

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid	**Niti jedan**	41	91,1	91,1	91,1
	IPA-Regionalni razvoj IIIc	1	2,2	2,2	93,3
	Okvirni Program 7 (FP7)	2	4,4	4,4	97,8
	Okvirni program za konkurentnost i inovacije (CIP)	1	2,2	2,2	100,0
	Total	45	100,0	100,0	

Izvor: Izračun autorice

U sljedećem pitanju ispitanici su trebali odgovoriti koliko su upoznati s procedurom za dobivanje sredstava iz EU fondova od *u potpunosti nejasno* do *u potpunosti jasno*. Odgovori ispitanika na svaku pojedinu tvrdnju su prikazani u tablici 6. Dakle prema ovim rezultatima možemo zaključiti

da je ispitanicima najjasniji dio procedure priprema projekta za natječaj, pronalazak odgovarajućeg natječaja i izvještavanje o projektu, a najnejasniji izrada prijavne dokumentacije u skladu sa zahtjevima natječaja. Kao što je očekivano ispitanici proceduru prijave smatraju nejasnom, a posebno zahtjevnom smatraju izradu prijavne dokumentacije.

Ispitanici smatraju da bi proceduru najviše pojednostavnilo da se smanji količina potrebne dokumentacije (15,6%) i da se pojednostavi cjelokupna procedura prijave za natječaj (15,6%). Osim toga smatraju da bi pomogla veća suradnja i uslužnost odgovornih institucija (4,4%) i objava svih natječaja na jednoj internetskoj stranici (2,2%).

Tablica 6. Razumijevanje procedure za dobivanje sredstava iz EU fondova

	U potpunosti nejasno	Nejasno	Ni jasno ni nejasno	Jasno	U potpunosti jasno
Priprema projekta za natječaj	4,4%	4,4%	4,4%	8,9%	0
Pronalazak odgovarajućeg natječaja	4,4%	4,4%	6,7%	8,9%	0
Poslovni plan/investicijska studija	2,2%	2,2%	11,1%	6,7%	2,2%
Izrada prijavne dokumentacije u skladu sa zahtjevima natječaja	4,4%	4,4%	11,1%	2,2%	2,2%
Dobivanje kredita od banke	2,2%	4,4%	11,1%	6,7%	0
Neizvjesni rokovi dodjele i isplata potpora	2,2%	2,2%	15,6%	4,4%	0
Potpisivanje ugovora s tijelom koje dodjeljuje potporu	2,2%	0	15,6%	4,4%	0
Realizacija projekta u skladu s ugovorom	2,2%	0	15,6%	6,7%	0
Izvještavanje o projektu	2,2%	2,2%	11,1%	8,9%	0

Izvor: Izračun autorice

Kao što je vidljivo iz grafičkog prikaza 3najviše je ispitanih poduzetnika za europske fondove doznalo putem internetskih stranica (22,2%,) zatim podjednako iz stručnih časopisa i televizije/radia (4,4%) i najmanje ispitanika je za EU fondove doznalo iz državnih institucija (2,2%).

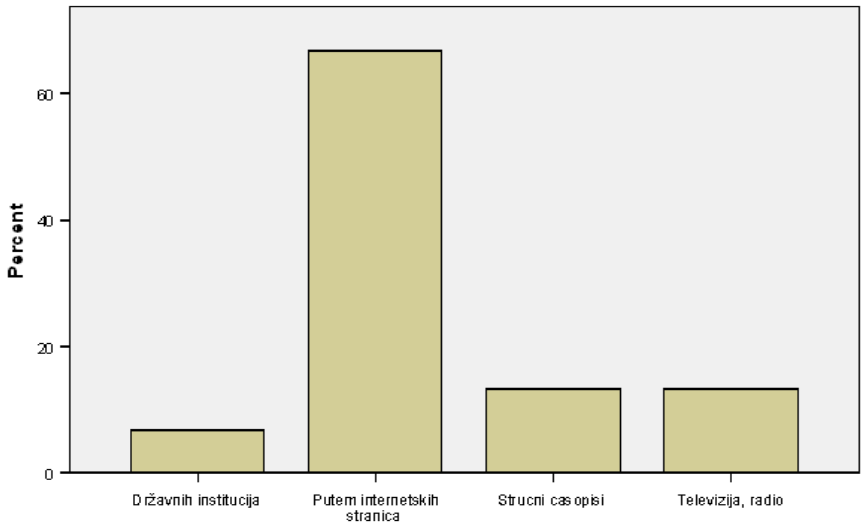

Grafički prikaz 3. Načini informiranja o EU fondovima

Izvor: Izračun autorice

Na pitanje da li su zadovoljni kvalitetom i količinom informacija o fondovima koji su im na raspolaganju 71,1% ispitanika je odgovorilo ne.

U sljedećem dijelu ankete poduzetnicima su ponuđene tvrdnje, te su ih mogli ocijeniti sa u potpunosti se ne slažem, ne slažem se, niti se slažem niti ne slažem, slažem se i u potpunosti se slažem. Najviše poduzetnika je tvrdnju *Dokumentacija i izrada projekta za privlačenje sredstava nije kompliciran*a je ocijenilo s u potpunosti se ne slažem (42,2%). Dok se najviše poduzetnika u potpunosti slaže s tvrdnjom *Dovoljna količina sredstava u EU fondovima je na raspolaganju*(8,9%).Kako su poduzetnici ocijenili ostale tvrdnje prikazano je u tablici 7.

Tablica 7. Mišljenje poduzetnika o sljedećim tvrdnjama

	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Niti se ne slažem niti se slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
Upoznati ste sa vrstama fondova koji su Vam na raspolaganju.	26,7%	8,9%	26,7%	26,7%	4,4%
Informacije o EU fondovima su lako dostupne i razumljive.	24,4%	26,7%	26,7%	13,3%	2,2%
Znate kojim institucijama se možete obratiti za pitanja i informacije.	20%	22,2%	22,2%	22,2%	6,7%
Ministarstvo poduzetništva i obrta je učinilo dovoljno da informira poduzetnike o EU fondovima.	22,2%	28,9%	28,9%	13,3%	0
Dokumentacija i izrada projekata za privlačenje sredstava nije komplicirana.	42,2%	28,9%	20%	2,2%	0
Dovoljna količina sredstava u EU fondovima je na raspolaganju.	15,6%	15,6%	33,3%	20%	8,9%

Izvor: Izrada autorice

Kao što je vidljivo na grafičkom prikazu 4 ispitani poduzetnici su većinski odgovorili da nisu upoznati snovim programom Europske unije za konkurentnost malih i srednjih poduzeća COSME i OBZOR (77,8%). Može se pretpostaviti da je razlog tome je što su COSME i OBZOR novi programi Europske unije namjenjeni za razdoblje 2014. – 2020. godine, dakle prvi natječaji su se pojavili tek prošle godine i značajno su manje promovirani od Europskih fondova. Suprotno očekivanom najviše ispitanih poduzetnika na pitanje da li se planiraju prijaviti za navedene programe odgovorilo da ne zna 64,4%, za programe će se prijaviti 8,9% ispitanih, dok je 24,4% ispitanih odgovorilo da se neće prijaviti.

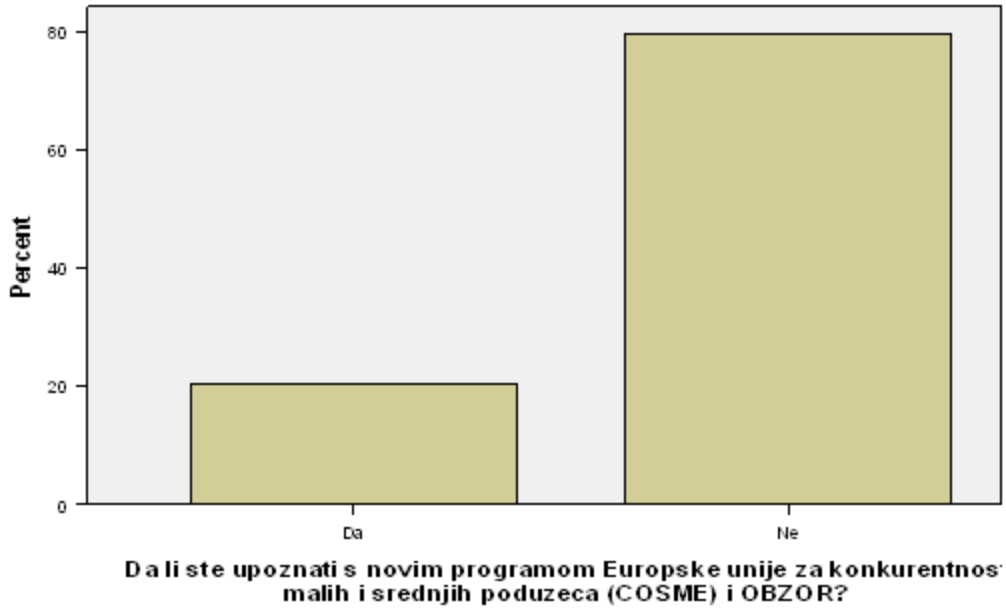

Grafički prikaz 4. Upoznatost poduzetnika s programima

Izvor: Izrada autorice

84,4% ispitanika smatra da se financiranjem malog i srednjeg poduzetništva iz EU fondova može značajnije pomoći gospodarskom razvitku Splitsko-dalmatinske županije, 5% ispitanika se ne slaže s tim, a 2% je odgovorilo da ne zna.Na grafičkom prikazu 5 je vidljivo misle li poduzetnici da je sama mogućnost financiranja EU fondovima dovoljna za značajniji razvitak gospodarstva u županiji. Da to nije dovoljno misli 60%, da je dovoljno misli 35,6%, a da ne zna odgovorilo je 4,4%.

U posljednjem pitanju ankete poduzetnike je upitanosmatraju li da postoji još neko važno pitanje vezano za financiranje EU fondovima, a da nije obuhvaćeno ovom anketom, te da navedu prijedloge ukoliko ih imaju. Poduzetnici su naveli sljedeće prijedloge i probleme s kojima se suočavaju: česte izmjene uputa za prijavitelje, izmjene rokova odnosno kašnjenje natječaja, poduzetnicima bi trebalo detaljno objasniti zašto je njihov projekt odbijen, korupcija, HGK bi trebala poduzetnicima nuditi uslugu pisanja projekta i prikupljanja dokumentacije, nedovoljna ponuda sredstava za male tvrtke koje imaju neredovite prihode, prevelik broj različitih izvora informacija o srerdstvima, savjetnici i ljudi osposobljeni za izradu projekata i obradu ideja bi trebali biti na terenu, u neposrednom kontaktu s malim i srednjim poduzećima.

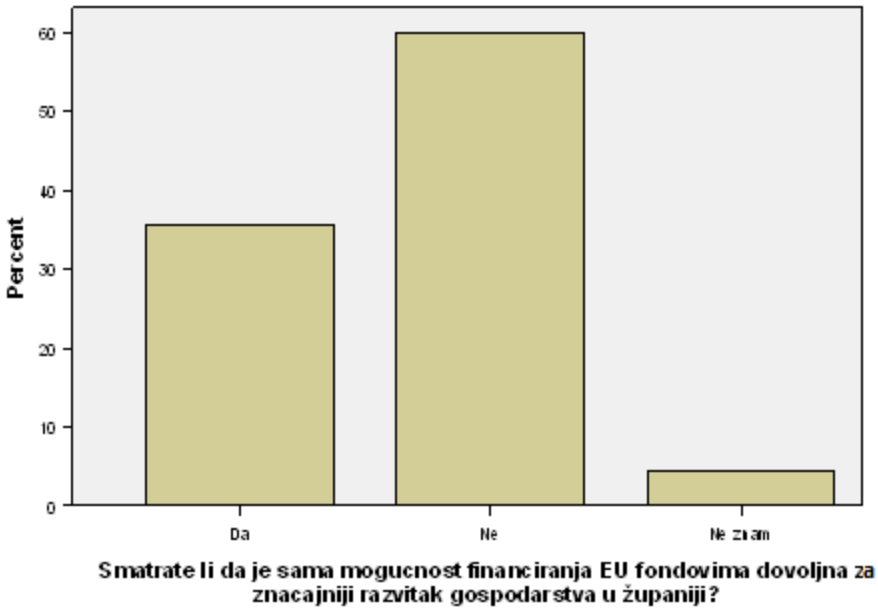

Grafički prikaz 5. Ocjene stavova ispitanika

Izvor: Izrada autorice

4.2. Hipoteze

U nastavku će biti iznesene postavljene hipoteze, te će se provesti odgovarajući testovi. Na temelju odgovora ispitanika i rezultata provedenih testova izvesti će se zaključci da li se postavljene hipoteze prihvaćaju ili odbijaju. Kao prva postavljena je sljedeća hipoteza:

Binomnim testom se ispituje je li je veći postotak jednog odgovora statistički značajan i je li se može uzeti kao reprezentativan za čitavi uzorak. U ovom slučaju više ispitanika je odgovorilo Ne (73%) i provedeni binomni test je pokazao da je udio onih koji nisu zadovoljni kvalitetom i količinom informacija o fondovima koji su im na raspolaganju u cijeloj populaciji statistički značajno veći od 50% pri razini signifikantnosti 0,01 (p=0,004), odnosno statistički je značajno veći od 60% pri razini signifikantnosti od 0,1 (p=0,056) što se poklapa sa H1.

H1: MSP nisu dovoljno upoznati s Europskim fondovima koje imaju na raspolaganju.

Tablica 8. Binomni test za ispitivanje zadovoljstva ispitanika kvalitetom i količinom informacija o fondovima koji su im na raspolaganju pri razini signifikantnosti od 0,01

		Category	N	Observed Prop.	Test Prop.	Asymp. Sig. (2-tailed)
Da li ste zadovoljni kvalitetom i količinom informacija o fondovima koji su vam na raspolaganju?	Group 1	Ne	32	,73	,50	,004(a)
	Group 2	Da	12	,27		
	Total		44	1,00		

Izvor: Izrada autorice

Tablica 9. Binomni test za ispitivanjezadovoljstva ispitanika kvalitetom i količinom informacija o fondovima koji su im na raspolaganju pri razini signifikantnosti od 0,1

		Category	N	Observed Prop.	Test Prop.	Asymp. Sig. (1-tailed)
Da li ste zadovoljni kvalitetom i količinom informacija o fondovima koji su vam na raspolaganju?	Group 1	Ne	32	,7	,6	,056(a)
	Group 2	Da	12	,3		
	Total		44	1,0		

Izvor: Izrada autorice

Tablica 10. Binomni testza ispitivanje upoznatosti ispitanika s novima programima Europske unije za konkurentnost malih i srednjih poduzeća COSME i OBZOR pri razini signifikantnosti od 0,05

		Category	N	Observed Prop.	Test Prop.	Asymp. Sig. (1-tailed)
Da li ste upoznati s novim programom Europske unije za konkurentnost malih i srednjih poduzeca (COSME) i OBZOR?	Group 1	Ne	35	,80	,66	,037(a)
	Group 2	Da	9	,20		
	Total		44	1,00		

Izvor: Izrada autorice

Provedeni binomni test je pokazao da je udio onih koji nisu upoznati s novim programom Europske unije za konkurentnost malih i srednjih poduzeća COSME i OBZOR u cijeloj populaciji statistički značajno veći od 66% uz signifikantnost od 0,05 (p=0,037) što znači da bar 2 od 3 ispitanika nisu upoznata s novim programom Europske unije za konkurentnost malih i srednjih poduzeća COSME i OBZOR što se poklapa s H1.

Tablica 11. Prosječna ocjena upoznatosti ispitanika s navedenim tvrdnjama

	N	Mean	Std. Deviation	Std. ErrorMean
Upoznati ste sa vrstama fondova koji su Vam na raspolaganju.	42	2,71	1,293	,200
Informacije o EU fondovima su lako dostupne i razumljive.	42	2,38	1,103	,170
Znate kojim institucijama se možete obratiti za pitanja i informacije.	42	2,71	1,255	,194
Ministarstvo poduzetništva i obrta je ucinilo dovoljno da informira poduzetnike o EU fondovima.	42	2,36	1,008	,156

Izvor: Izrada autorice

Tablica 12. T-test za procjenu razlika prosječne ocjene slaganja ispitanika s navedenim tvrdnjama

	Test Value = 3.5					
	t	df	Sig. (2-tailed)	MeanDifference	95% Confidence Interval oftheDifference	
					Lower	Upper
Upoznati ste sa vrstama fondova koji su Vam na raspolaganju.	-3,937	41	,000	-,786	-1,19	-,38
Informacije o EU fondovima su lako dostupne i razumljive.	-6,573	41	,000	-1,119	-1,46	-,78
Znate kojim institucijama se možete obratiti za pitanja i informacije.	-4,058	41	,000	-,786	-1,18	-,39
Ministarstvo poduzetništva i obrta je ucinilo dovoljno da informira poduzetnike o EU fondovima.	-7,349	41	,000	-1,143	-1,46	-,83

Izvor: Izrada autorice

T – test za procjenu razlika između uzorka pokazuje postoji li statistički značajna razlika između prosjeka onih koji se slažu i onih koji se ne slažu s navedenim tvrdnjama. Provedeni t-test je pokazao da je prosječna ocjena slaganja kod sve četri tvrdnje statistički značajno manja od 3,5 (p≈0), što znači da uz signifikantnost od 0,01 (p≈0) možemo tvrditi da se ne slažu sa tvrdnjama navedenim u tablici 11.

Na temelju provedenih testova H1 se prihvaća u potpunosti, a to znači da poduzetnici nisu dovoljno upoznati s Europskim fondovima koje imaju na raspolaganju.

Kao druga hipoteza postavljena je sljedeća:

H2: MSP ne znaju koje zahtjeve je potrebno ispuniti i kako doći do europskih sredstava.

Tablica 13. Binomni test za ispitivanje da li je upoznatost ispitanika s načinom prijave za EU fondove statistički značajna pri razini signifikantnosti od 0,05

		Category	N	Observed Prop.	Test Prop.	Asymp. Sig. (2-tailed)
Da li znate kako se možete prijaviti za korištenje EU fondova?	**Group 1**	Da	30	,68	,50	,023(a)
	Group 2	Ne	14	,32		
	Total		44	1,00		

Izvor: Izrada autorice

Budući da je 68% ispitanika odgovorilo da zna kako se prijaviti za korištenje EU fondova, provedeni binomni test je pokazao da je udio onih koji znaju kako se prijaviti za korištenje EU fondova u cijeloj populaciji statistički značajno veći od 50% pri razini signifikantnosti 0,05 (p=0,023), što se ne poklapa s pretpostavkom H2.

Tablica 14. Prosječna ocjena upoznatosti ispitanika s procedurom i zahtjevima prilikom financiranja EU fondovima

	N	Mean	Std. Deviation	Std. ErrorMean
Koliko ste upoznati sa procedurom i zahtjevima prilikom financiranja EU fondovima?	45	,98	,690	,103

Izvor: Izrada autorice

Tablica 15. T-test za procjenu razlika prosječne ocjene upoznatosti ispitanika s procedurom i zahtjevima prilikom financiranja EU fondovima

	Test Value = 1.5					
	T	df	Sig. (2-tailed)	MeanDifference	95% Confidence Interval oftheDifference	
					Lower	Upper
Koliko ste upoznati sa procedurom i zahtjevima prilikom financiranja EU fondovima?	-5,074	44	,000	-,522	-,73	-,31

Izvor: Izrada autorice

Provedeni t-test je pokazao da je prosječna ocjena poznavanja procedure i zahtjeva prilikom financiranja EU fondovima statistički značajno manja od 1.5 (p≈0), što znači da uz signifikantnost od 0,01 možemo tvrditi da MSP nisu upoznati sa procedurom i zahtjevima prilikom financiranja EU fondovima što se poklapa sa H2.

Tablica 16. Prosječna ocjena slaganja s tvrdnjom „Jasnoća procedure“

	N	Prosječna ocjena	Std. Deviation	Std. ErrorMean
Jasnoća procedure	11	2,9432	,83934	,25307

Izvor: Izrada autorice

Tablica 17. T-testa procjenu razlika prosječne ocjene slaganja s tvrdnjom „Jasnoća procedure“

	Test Value = 3.5					
	t	df	Sig. (2-tailed)	MeanDifference	95% Confidence Interval oftheDifference	
					Lower	Upper
Jasnoća procedure	-2,200	10	,052	-,55682	-1,1207	,0071

Izvor: Izrada autorice

Provedeni t-test je pokazao da je prosječna ocjena slaganja s tvrdnjama iz pitanja 8, a iznosi 2,9432, statistički značajno manja od 3.5 (p=0,052) uz signifikantnost od 0,1, što znači da uz

signifikantnost od 0,1 možemo tvrditi da ispitanicima MSP procedura nije jasna što se poklapa sa H2.

Tablica 18. Prosječna ocjena slaganja s tvrdnjom "Dokumentacija i izrada projekata za privlačenje sredstava nije kompliciranа"

	N	Mean	Std. Deviation	Std. ErrorMean
Dokumentacija i izrada projekata za privlacenje sredstava nije kompliciranа.	42	1,81	,862	,133

Izvor: Izrada autorice

Tablica 19. T-test za procjenu razlika prosječne ocjene slaganja s tvrdnjom "Dokumentacija i izrada projekata za privlačenje sredstava nije kompliciranа"

	Test Value = 2.5					
	t	df	Sig. (2-tailed)	MeanDifference	95% Confidence Interval oftheDifference	
					Lower	Upper
Dokumentacija i izrada projekata za privlacenje sredstava nije kompliciranа.	-5,190	41	,000	-,690	-,96	-,42

Izvor: Izrada autorice

Provedeni t-test je pokazao da je prosječna ocjena slaganja s tvrdnjom da dokumentacija i izrada projekata za privlačenje sredstava nije kompliciranа statistički značajno manja od 2.5 ($p \approx 0$), što znači da se poduzeća ne slažu s tvrdnjom da dokumentacija i izrada projekata za privlačenje sredstava nije kompliciranа, što se poklapa sa H2 uz signifikantnost od 0,01.

Hipoteza H2 se skoro u potpunosti prihvaća jer svi testovi osim kod pitanja „Da li znate kako se možete prijaviti za korištenje EU fondova" upućuju na taj zaključak.

Treća hipoteza glasi:

H3: MSP su zainteresirani za sredstva iz Europskih fondova i smatraju da bi značajno pomogli u razvitku MSP-a u Splitsko-dalmatinskoj županiji

Provedeni binomni test je pokazao da je udio onih koji su zainteresirani za financiranje

Europskim fondovima u cijeloj populaciji statistički značajno veći od 80% pri razini signifikantnosti 0,05 (p=0,044), što znači da najmanje 4 od 5 ispitanika je zaineresirano, što se poklapa s pretpostavkom H3.

Tablica 20. Binomni test za ispitivanje zainteresiranosti ispitanika za financiranje EU fondovima pri razini signifikantnosti od 0,05

		Category	N	Observed Prop.	Test Prop.	Asymp. Sig. (1-tailed)
Da li ste zainteresirani za financiranje Europskim fondovima?	Group 1	Da	40	,9	,8	,044(a)
	Group 2	Ne	4	,1		
	Total		44	1,0		

Izvor: Izrada autorice

Tablica 21. Binomni test za ispitivanje zainteresiranosti ispitanika za prijavu na navedene programe pri razini signifikantnosti od 0,05

		Category	N	Observed Prop.	Test Prop.	Asymp. Sig. (1-tailed)
Planirate li se prijaviti za ove programe?	**Group 1**	<= 1	4	,1	,2	,044(a,b)
	Group 2	> 1	40	,9		
	Total		44	1,0		

Izvor: Izrada autorice

Samo 8,9% ispitanika je odgovorilo da se planira prijaviti za programe OBZOR i COSME, dakle provedeni binomni test je pokazao da je udio onih koji se planiraju prijaviti za ove programe u cijeloj populaciji statistički značajno manji od 20% pri razini signifikantnosti 0,05 (p=0,044), što znači da je 1 od 5 ispitanikazaineresirano, što nije u skladu s pretpostavkom H3.

Tablica 22. Binomni test za ispitivanjeda li je udio onih koji smatraju da se financiranjem malog i srednjeg poduzetništva iz EU fondova može značajnije pomoći gospodarskom razvitku Splitsko-dalmatinske županije statistički značajan pri 0,01

		Category	N	Observed Prop.	Test Prop.	Asymp. Sig. (1-tailed)
Smatrate li da se financiranjem malog i srednjeg poduzetništva iz EU fondova može značajnije pomoći gospodarskom razvitku Splitsko-dalmatinske županije?	Group 1	<= 1	38	,84	,67	,007(a)
	Group 2	> 1	7	,16		
	Total		45	1,00		

Izvor: Izrada autorice

Provedeni binomni test je pokazao da je udio onih koji smatraju da se financiranjem malog i srednjeg poduzetništva iz EU fondova može značajnije pomoći gospodarskom razvitku Splitsko-dalmatinske županije u cijeloj populaciji statistički značajno veći od 67% pri razini signifikantnosti 0,01 (p=0,007), što znači da bar 2 od 3 vlasnika smatraju da se financiranjem malog i srednjeg poduzetništva iz EU fondova može značajnije pomoći gospodarskom razvitku Splitsko-dalmatinske županije, što se poklapa s pretpostavkom H3.

Tablica 23. Binomni test za ispitivanje da li udio onih koji smatraju da je sama mogućnost financiranja EU fondovima dovoljna za značajniji razvitak gospodarstva u županiju statistički značajna pri razini signifikantnosti 0,01

		Category	N	Observed Prop.	Test Prop.	Asymp. Sig. (2-tailed)
Smatrate li da je sama mogucnost financiranja EU fondovima dovoljna za značajniji razvitak gospodarstva u županiji?	**Group 1**	<= 1	16	,36	,50	,072(a)
	Group 2	> 1	29	,64		
	Total		45	1,00		

Izvor: Izrada autorice

Tablica 24. Binomni test za ispitivanje da li udio onih koji smatraju da je sama mogućnost financiranja EU fondovima dovoljna za značajniji razvitak gospodarstva u županiju statistički značajna pri razini signifikantnosti 0,01

		Category	N	Observed Prop.	Test Prop.	Asymp. Sig. (1-tailed)
Smatrate li da je sama mogucnost financiranja EU fondovima dovoljna za znacajniji razvitak gospodarstva u županiji?	Group 1	<= 1	16	,4	,6	,001(a,b)
	Group 2	> 1	29	,6		
	Total		45	1,0		

Izvor: Izrada autorice

Provedeni binomni test je pokazao da je udio onih koji smatraju da je sama mogućnost financiranja EU fondovima dovoljna za značajniji razvitak gospodarstva u županiju cijeloj populaciji statistički značajno manji od 50% pri razini signifikantnosti 0,1 (p=0,072) i statistički značajno manji od 60% pri razini signifikantnosti 0,01 (p=0,001), što nije u skladu s pretpostavkom H3.

Većina ispitanih poduzetnika je zainteresirana za financiranje iz Europskih fondova, ali smatraju da sama mogućnost financiranja EU fondovima nije dovoljna za značajniji razvitak gospodarstva

u županiji, zbog toga se hipoteza H3 samo djelomično prihvaća.

5. ZAKLJUČAK

Mala i srednja poduzeća imaju jako veliku ulogu kako u gospodarstvu Hrvatske, tako i u gospodarstvu Europske unije. Predstavljaju 99% svih poduzeća u Hrvatskoj i zemljama Europske unije i zapošljavaju 75 milijuna ljudi Također, Europska unija budućnost i rast gospodarstva vidi upravo u malim i srednjim poduzećima. Važnost malih i srednjih poduzeća uočila je i Splitsko-dalmatinska županija koja već dugi niz godina provodi program za poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva. Poduzetnicima u Splitko-dalmatinskoj županiji, ali i u Hrvatskoj jako veliki problem predstavljaju financijska sredstva koja su im teško dostupna pa se zbog toga sve više poduzetnika okreće financiranju iz Europskih fondova. S obzirom da je Hrvatska relativno nova članica Europske unije realno je za očekivati da poduzetnici nisu upoznati sa svim mogućnostima financiranja koje im stoje na raspolaganju.

Na temelju provedenog istraživanjamože se zaključuti da su poduzetnici zainteresirani za sredstva iz Europskih fondova, ali nisu upoznati s njima. Poduzetnici nisu zadovoljni s kvalitetom i količinom informacija koje su im na raspolaganju,a većina poduzetnika nije ni čula za programe Europske unije namjenjene malim i srednjim poduzetnicima. Još jedna prepreka na putu do sredstava iz Europskih fondova je i cjelokupan postupak prijave. Većina poduzetnika zna kako se može prijaviti za korištenje EU fondova,ali nisu upoznati s cjelokupnom procedurom i njenim zahtjevima, te smatraju da je kompliciranа.Poduzetnici prvenstvenim po pitanju informiranja poduzetnika o EU fondovima smatraju institucije poput ministarstva i HGK, pri čemu smatraju da ne rade dovoljno da bi pomogle u informiranju i pojednostavljenju cjelokupnog procesa. Najveće probleme stvara im birokracija, zatime kompliciran postupak prijave teskupoća samog procesa. Trebalo bi olakšati cjelokupni postupak, ponuditi poduzetnicima besplatnu pomoć u prikupljanju dokumentacije i pisanju projekta, jer si mnogi ne mogu priuštiti stručnu pomoć. Tvrdnja da su MSP zainteresirani za sredstva iz Europskih fondova i smatraju da bi značajno pomogli u razvitku MSP-a u Splitsko-dalmatinskoj županiji je djelomično potvrđena. Naime, 90% ispitanika je odgovorilo da su zainteresirani za financiranje Europskim fondovima, ali se nemaju namjeru prijaviti za programe Europske unije. Razlog tomu je što većina poduzetnika još uvijek nije čula za programe COSME i OBZOR koji su poprilično novi i nedovoljno prezentirani poduzetnicima. Također, poduzetnici smatraju da se financiranjem

malog i srednjeg poduzetništva iz EU fondova može značajnije pomoći gospodarskom razvitku Splitsko-dalmatinske županije, ali da sama mogućnost financiranja nije dovoljna za značajniji razvitak gospodarstva. Na temelju provedenog istraživanja može se zaključiti da su poduzetnici zainteresirani za nove mogućnosti koje im nudi članstvo Hrvatske u Europskoj uniji, ali još uvijek nisu upoznati sa svimešto imaju na raspolaganju. Također, poduzetnici nisu zadovoljni radom državnih institucija, ali smatraju da će financiranje malih i srednjih poduzetnika sredstvima iz EU fondova pomoći gospodarstvu Splitsko – dalmatinske županije.

LITERATURA:

Knjige:

1. Cvijanović, Marović, M; Sruk, B.(2008): Financiranje malih i srednjih poduzeća, Zagreb
2. Kersan-Škabić, I.; Banković, M. (2008.): Malo gospodarstvo u Hrvatskoj i ulazak u Europsku uniju
3. Vidučić, Lj. (2005): Financijska ograničenja osnivanju i poslovanju malih i srednjih poduzeća, Ekonomski fakultet, Split
4. Vidučić, Lj. (2011.): Financijski menadžment, Zagreb
5. Vidučić, Lj. (2012): Mala i srednja poduzeća, Financijska politika i ekonomsko-financijski okvir podrške, Ekonomski fakultet Split, Split

Dokument:

1. Splitsko-dalmatinska županija, Upravni odjel za gospodarstvo, europske fondove i poljoprivredu (2015.): Izvješće o stanju u gospodarstvu Splitsko- dalmatinske županije s prikazom financijskih kretanja u 2014. godini; Split

Izvori dostupni nainternetu:

1. Derado, Dražen (2011): Institucionalni uvjeti internacionalizacije malih i srednjih poduzeća: slučaj Splitsko-dalmatinske županije, [Internet], raspoloživo na: [http://hrcak.srce.hr/file/100404] [10.4.2015.]
2. Deutch Bank (2014): SME financinginthe euro area, New Solutions to anold problem, [Internet], raspoloživo na: [https://www.dbresearch.com] [13.5.2015.]
3. EuropeanCommission, [Internet], raspoloživo na: [http://ec.europa.eu/index_en.htm][10.4.2015.]
4. Europeancommission (2015): Annualreport on EuropeanSMEs 2014/2015, [Internet], raspoloživo na: [http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review/index_en.htm] [20.12.2015.]

5. Fraser, Stuart (2004.): Finance for SmallandMedium-Sized Enterprises, UniversityofWarwick, [Internet], raspoloživo na: [http://www.wbs.ac.uk/downloads/research/wbs-sme-main.pdf] [13.5.2015.]
6. Europska komisija (2015.): Enterprise andindustrypublications-Nova definicija MSP-a, [Internet], raspoloživo na: [http://www.minpo.hr/UserDocsImages/IZRACUN%20MSP.pdf] [5.4.2015.]
7. Europska komisija (2013.): Europski socijalni fond, Ulaganje u ljude str. 1; [Internet], raspoloživo na:[http://bookshop.europa.eu/is-bin/INTERSHOP.enfinity/WFS/EU-Bookshop-Site/hr_HR/-/EUR/ViewPublication-Start?PublicationKey=KE3112665] [22.10.2015.]
8. EU fondovi 2014.-2020. Mini vodič kroz europske strukturne i investicijske projekte str. 11;[Internet], raspoloživo na:[http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2015/09/2013-ESI-Fondovi.pdf] [22.10.2015.]
9. Enterprise Europe network; [Internet], raspoloživo na: [http://www.een.hr/hr/erasmus-za-poduzetnike-pocetnike/] [27.10.2015.]
10. EUfondovi.hr, [Internet], raspoloživo na: [http://www.eufondovi.hr/] [21.4.2015.]
11. Eu-projekti.info, [Internet], raspoloživo na: [http://www.eu-projekti.info/zanimljivost-saznajte-kolika-je-iskoristenost-strukturnih-fondova-u-drzavama-clanicama-eu] [21.04.2015.]
12. Europski strukturni i investicijski fondovi; [Internet], raspoloživo na: [http://www.strukturnifondovi.hr/esi-fondovi-2014-2020]
13. Fraser, Stuart (2004.): Finance for SmallandMedium-Sized Enterprises, UniversityofWarwick, [Internet], raspoloživo na: [http://www.wbs.ac.uk/downloads/research/wbs-sme-main.pdf] [13.5.2015.]
14. HBOR (2013.):Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj 2013., [Internet], raspoloživo na: http://www.cepor.hr/Izvjesce%20o%20malim%20i%20srednjim%20poduzecima%202013_CEPOR.pdf[8.4.2015.]

15. HBOR (2014): Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj;[Internet], raspoloživo na: [http://www.cepor.hr/nova/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2014-HR-web.pdf] [20.03.2015.]
16. HGK(2014.): Vodič za definiciju malog i srednjeg poduzetništva u natječajima za dodjelu sredstava iz fondova EU, [Internet], raspoloživo na: [http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2013/11/vodic_za_msp_prihvatljivost_na_natjecaje_eu_hgk_analiza_11 20131.pdf] [05.04.2015.]
17. Hrvatska gospodarska komora, [Internet], raspoloživo na: [http://www.hgk.hr/blog/europske-fondove-zanimaju-najvise-mala-i-srednja-poduzeca]
18. HGK: Ususret fondovima kohezijske politike u Hrvatskoj, [Internet], raspoloživo na:[http://www.hgk.hr/wpcontent/blogs.dir/1/files_mf/ususret_fondovima_kohezijske_politike_u_hr_hgk_publikacija_za_web.pdf] [29.04.2015.]
19. HGK (2015):Kohezijska politika Europske unije i Hrvatska 2014. - 2020., [Internet], raspoloživo na:[http://www.hgk.hr/sektor-centar/centar-za-eu/publikacija-kohezijska-politika-europske-unije-i-hrvatska-2014-2020-vodic-kroz-strateski-okvir-i-pregled-mogucnosti-financiranja]
20. ICAEW (2011): SME access to financeresearchreport,[Internet], raspoloživo na: [https://www.icaew.com/] [13.5.2015.]
21. Izvješće opservatorija malog i srednjeg poduzetništva u Hrvatskoj (2013.) [Internet], raspoloživo na: [http://www.efos.unios.hr/suvremene-poslovne-aktivnosti/wp-content/uploads/sites/137/2013/04/HR-Final.pdf] [27.08.2015.]
22. IPA INFO (2012): EU Strukturni fondovi; [Internet], raspoloživo na: [file:///C:/Users/Marija/Desktop/Downloads/eu-strukturni-fondovi.pdf] [05.08.2015]
23. Kagor d.o.o., poslovno savjetovanje (2014.): Poticaji, potpore, EU fondovi-vodič za poduzetnike, [Internet], raspoloživo na: [http://www.kagor.hr/hr/usluge/eu-fondovi-i-bespovratna-sredstva/] [9.4.2015.]
24. Ministarstvo poduzetništva i obrta, [Internet], raspoloživo na: [http://www.minpo.hr/]

25. Obzor 2020 (2013.):Hrvatski portal okvirnog programa EU za istraživanja i inovacije; [Internet], raspoloživo na: [http://www.obzor2020.hr/obzor2020/sto-je-obzor-2020] [28.10.2015.]
26. Operativni program konkurentnost i kohezija (2014.-2020.); [Internet], raspoloživo na: [http://www.strukturnifondovi.hr/esi-fondovi-2014-2020]
27. Praktični vodić za korisnike EU fondova, HUP, Zagreb, studeni 2012.; [Internet], raspoloživo na: [http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2013/03/Prakticni-vodic-za-korisnike-EU-fondova_web.pdf] [27.08.2015.]
28. Poboljšanje konkurentnosti i učinkovitosti MSP u područjima s razvojnim posebnostima kroz informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT), Izgradnja proizvodnih kapaciteta MSP i ulaganje u opremu, Ulaganje u proizvodnu tehnologiju MSP; MINPO; [Internet], raspoloživo na: [https://poduzetnistvo.gov.hr/vijesti/eu-natjecaji-prva-dva-natjecaja-za-poduzetnike-namijenjena-proizvodnji-iz-operativnog-programa-konkurentnost-i-kohezija-2014-2020/1124] [15.11.2015.]
29. Poduzetnici pred izazovom korištenja EU fondova, str.37; [Internet], raspoloživo na: [http://issuu.com/ivanamaletic/stacks/603d80b783a3499fb566c4932ff40e8b][21.04.2015.]
30. Razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije 2011-2013., rujan 2011, [Internet], raspoloživo na: [http://www.dalmacija.hr/Portals/0/docs/Tajnistvo/%C5%BErs%20sd%C5%BE.pdf] [10.4.2015.]
31. Regionalni operativni program Splitsko-dalmatinske županije, Sveučilište u Splitu, [Internet], raspoloživo na: [http://www.rera.hr/Portals/0/docs/ROP.pdf[10.4.2015.]
32. Strategija razvoja poduzetništva 2013.-2020, MINPO,; [Internet], raspoloživo na: [http://www.seecel.hr/UserDocsImages/Strategy%202013%20%202020%20MINPO.pdf]
33. Strukturni i investicijski fondovi, [Internet], raspoloživo na: [http://www.strukturnifondovi.hr/naslovna] [15.4.2015.]
34. Vodič kroz prijavu projekata za financiranje malih i srednjih poduzeća, str.26; [Internet], raspoloživo na:

[http://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Vodi%C4%8D%20kroz%20EU%20strukturne%20fondove%20za%20male%20i%20srednje%20poduzetnike.pdf]

POPIS TABLICA:

Tablica 1. Kriteriji za definiranje poduzeća (MSP) 4
Tablica 2. Kriteriji za definiranje MSP 12
Tablica 3. Primarna djelatnost poduzeća 59
Tablica 4. Institucije koje su zadužene za informiranje poduzetnika 61
Tablica 5. Fondovi koje su poduzetnici do sada koristili 61
Tablica 6. Razumijevanje procedure za dobivanje sredstava iz EU fondova 62
Tablica 7. Mišljenje poduzetnika o sljedećim tvrdnjama 64
Tablica 8. Binomni test za ispitivanje zadovoljstva ispitanika kvalitetom i količinom informacija o fondovima koji su im na raspolaganju pri razini signifikantnosti od 0,01 67
Tablica 9. Binomni test za ispitivanjezadovoljstva ispitanika kvalitetom i količinom informacija o fondovima koji su im na raspolaganju pri razini signifikantnosti od 0,1 67
Tablica 10. Binomni test za ispitivanje upoznatosti ispitanika s novima programima Europske unije za konkurentnost malih i srednjih poduzeća COSME i OBZOR pri razini signifikantnosti od 0,05 67
Tablica 11. Prosječna ocjena upoznatosti ispitanika s navedenim tvrdnjama 68
Tablica 12. T-test za procjenu razlika prosječne ocjene slaganja ispitanika s navedenim tvrdnjama 68
Tablica 13. Binomni test za ispitivanje da li je upoznatost ispitanika s načinom prijave za EU fondove statistički značajna pri razini signifikantnosti od 0,05 69
Tablica 14. Prosječna ocjena upoznatosti ispitanika s procedurom i zahtjevima prilikom financiranja EU fondovima 69
Tablica 15. T-test za procjenu razlika prosječne ocjene upoznatosti ispitanika s procedurom i zahtjevima prilikom financiranja EU fondovima 70
Tablica 16. Prosječna ocjena slaganja s tvrdnjom „Jasnoća procedure“ 70
Tablica 17. T-testa procjenu razlika prosječne ocjene slaganja s tvrdnjom „Jasnoća procedure“ 70

Tablica 18. Prosječna ocjena slaganja s tvrdnjom "Dokumentacija i izrada projekata za privlačenje sredstava nije kompliciranа" 71
Tablica 19. T-test za procjenu razlika prosječne ocjene slaganja s tvrdnjom "Dokumentacija i izrada projekata za privlačenje sredstava nije kompliciranа" 71
Tablica 20. Binomni test za ispitivanje zainteresiranosti ispitanika za financiranje EU fondovima pri razini signifikantnosti od 0,05 72
Tablica 21. Binomni test za ispitivanje zainteresiranosti ispitanika za prijavu na navedene programe pri razini signifikantnosti od 0,05 72
Tablica 22. Binomni test za ispitivanjeda li je udio onih koji smatraju da se financiranjem malog i srednjeg poduzetništva iz EU fondova može značajnije pomoći gospodarskom razvitku Splitsko-dalmatinske županije statistički značajan pri 0,01 72
Tablica 23. Binomni test za ispitivanje da li udio onih koji smatraju da je sama mogućnost financiranja EU fondovima dovoljna za značajniji razvitak gospodarstva u županiju statistički značajna pri razini signifikantnosti 0,01 73
Tablica 24. Binomni test za ispitivanje da li udio onih koji smatraju da je sama mogućnost financiranja EU fondovima dovoljna za značajniji razvitak gospodarstva u županiju statistički značajna pri razini signifikantnosti 0,01 73

POPIS SLIKA:

Slika 1. Struktura poduzeća s obzirom na veličinu poduzeća u 2001., 2012. i 2013. godini 14
Slika 2. Sektor malog i srednjeg gospodarstva u Hrvatskoj i EU 15
Slika 3. Struktura zaposlenih s obzirom na veličinu poduzeća u 2001., 2012. i 2013. godini 17
Slika 4. Stopa preživljavanja poduzeća u 2002. i 2013. godini 18
Slika 5. Ukupan broj poduzeća, broj novootvorenih i zatvorenih poduzeća u EU, 2010. godine 19
Slika 6. Hrvatska udruga poslovnih anđela – investicije od 2008. do 2013. godine 22
Slika 7. Kretanje konsolidiranog financijskog rezultata poslovanja gospodarstva Županije, po veličini 27
Slika 8. Struktura odobrenih kredita u 2014. godini 30

Slika 9. Rezultati poslovanja poduzetnika korisnika poticajnih mjera Županije (podaci za 350 korisnika) 31
Slika 10. Rezultati poslovanja 67 analiziranih poduzetnika korisnika poticajnih mjera Županije u okviru Projekta „Lokalni projekti razvoja malog gospodarstva za 2009“ 32

POPIS GRAFIČKIH PRIKAZA:

Grafički prikaz 1. Sjedište poduzeća u gradovima Splitsko - dalmatinske županije 58
Grafički prikaz 2. Izvori financiranja MSP-a 60
Grafički prikaz 3. Načini informiranja o EU fondovima 63
Grafički prikaz 4. Upoznatost poduzetnika s programima 65
Grafički prikaz 5. Ocjene stavova ispitanika 66

SAŽETAK:

Sektor malog i srednjeg poduzetništva dominira u gospodarstvu Hrvatske sa udjelom od 99,7% svih poduzeća.Na početku svog poslovanja mali i srednji poduzetnici najviše koriste vlastita sredstva, dok su najvažniji vanjski izvori financiranja MSP–a u Hrvatskoj bankovni krediti. Gospodarstvo SDŽ je neravnomjerno raspodjeljeno i koncentrirano većinom u urbanim centrima. Splitsko-dalmatinska županija je prepoznala važnost malog i srednjeg poduzetništva u razvitku gospodarstva te zbog toga već petnaest godina provodi *Program poticanja malog i srednjeg poduzetništva.* Mali i srednji poduzetnici se sve više interesiraju za financiranje pomoću novca iz EU fondova. EU fondovi su poticaji bespovratnih sredstava namjenjeni krajnjim korisnicima, fondovi se dodjeljuju iz investicijskih i strukturnih fondova, te programa Europske unije. U razdoblju od 2014.-2020. godine Hrvatska ima na raspolaganju 10,676 milijardi eura iz EU fondova. EU fondovi koji Hrvatskoj stoje na raspolaganju su Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond, Kohezijski fond, Europski poljoprivredni fond za regionalni razvoj i Fond za pomorstvo i ribarstvo,te programi Horizon 2020, Cosme i Erasmus za mlade poduzetnike. Postupak prijave za fondove je dugotrajan i kompliciran, zahtjeva prikupljaanje mnogobrojne dokumentacije. Istraživanjem je zaključeno da MSP nisu dovoljno upoznati s fondovima koje imaju na raspolaganju. Poduzetnici znaju kako se prijaviti za EU fondove, ali smatraju da je procedura kompliciranа. MSP su zainteresirani za sredstva iz Europskih fondova i smatraju da bi mogli pomoći u razvitku MSP-a u Splitsko-dalmatinskoj županiji.

Ključne riječi: mala i srednja poduzeća, Europski fondovi, financiranje

SUMMARY

Sector SMEs dominates in Croatian economy with share of 99.7% of all enterprises. At the beginning of their business SMEs mostly use their own resources while the most important external sources of SME finance are bank loans. The economy is unevenly distributed in SDŽ and it is mostly concentrated in urban centers. Split-Dalmatia County recognized the importance of SMEs in the development of the economy and there fore for fifteen years carried out program to encourage small and medium-sized enterprises. SMEs are increasingly interested in funding with money from EU funds. EU funding provides incentives grant sintendedendusers, funds are allocated from the investment and structural fundsand EU programs. In the period from 2014th

to 2020th The Croatia has available 10.676 billion euros from EU funds. EU funds that are available to Croatia are European Regional Development Fund, European Social Fund, the Cohesion Fund, the European Agricultural Fund for Regional Development and Fund for Maritime Affairs and Fisheries, and the Horizon 2020 program, Cosme and Erasmus for young entrepreneurs. The application process for funds is lengthy and complicated, requires the collection of numerous documents. The study concluded thatSMEs are not sufficiently familiar with the funds at their disposal. Entrepreneurs know how to apply for EU funding but considered that the procedure is complicated. SMEs are interested in financing from European funds and they believe that it could help in the development of SMEs in the Split-DalmatiaCounty.

Key words: small and medium enterprises, European funds, financing